

El cineclub de l'institut Terra Alta (Gandesa)
Bases d'un projecte transversal d'innovació educativa

Treball de Final de Màster

Autora: Mariona Montosa Lobo

Tutor: Pere Poy Baena

Màster en Formació del Professorat d'Educació Secundària Obligatòria i

Batxillerat, Formació Professional i Ensenyament d'Idiomes

Especialitat: Llengua i Literatura Catalana

Universitat de Barcelona

Curs 2018-2019

Taula de continguts

1. Introducció, justificació i objectius del treball	p.4
2. Marc teòric	p.7
<u>2.1. Dimensió pedagògica</u>	p.7
<u>2.1.1. El docent com a investigador</u>	p.7
<u>2.1.2. El cinema i l'educació</u>	p.7
<u>2.1.2.1 El cinema com a objecte d'ensenyament</u>	p.8
<u>2.1.2.2. El cinema com a recurs didàctic</u>	p.10
<u>2.1.2.2.1. L'ús del cinema en la didàctica de la llengua i la literatura</u>	p.11
<u>2.1.2.3. CinEscola: propostes didàctiques per a primària i secundària</u>	p.13
<u>2.2. Dimensió legal</u>	p.15
3. Marc pràctic: L'INS Terra Alta (Gandesa)	p.16
<u>3.1. Presentació del centre</u>	p.16
<u>3.2. Context físic, socioeconòmic i lingüístic</u>	p.16
<u>3.3. Model organitzatiu</u>	p.16
<u>3.4. Organització de l'alumnat</u>	p.17
<u>3.5. Recursos educatius</u>	p.17
<u>3.5.1. Recursos organitzatius i metodològics</u>	p.17
<u>3.5.2. Les noves tecnologies com a recurs educatiu</u>	p.18
<u>3.6. Relació amb els altres membres de la comunitat educativa i amb l'entorn</u>	p.18
<u>3.7. L'alumnat i les famílies</u>	p.19
<u>3.8. L'alumnat de 1r d'ESO i l'Aprenentatge per Projectes: anàlisi de l'alumnat d'un nivell educatiu i una matèria interdisciplinària</u>	p.19
<u>3.9. Anàlisi DAFO</u>	p.20
4. El cineclub de l'INS Terra Alta: la proposta d'intervenció educativa	p.22
<u>4.1. Presentació de la proposta</u>	p.22
<u>4.2. Objectius pedagògics</u>	p.22
<u>4.3. Nivell educatiu i matèria per aplicar la proposta</u>	p.22
<u>4.4. Els agents educatius implicats</u>	p.23
<u>4.5. La col·laboració amb les entitats locals</u>	p.23
<u>4.6. Calendari d'aplicació</u>	p.24
<u>4.7. Actuacions</u>	p.24
<u>4.8. Metodologia</u>	p.25
<u>4.9. L'atenció a la diversitat de l'alumnat</u>	p.25
<u>4.10. Sistema d'avaluació del projecte</u>	p.26
<u>4.11. <i>Charlie i la fàbrica de xocolata</i>, la pel·lícula que ens acompanyarà durant el primer trimestre</u>	p.27
<u>4.11.1. Interdisciplinarietat entorn de la pel·lícula: les activitats de l'àmbit lingüístic</u>	p.28
5. Recapitulacions i conclusions	p.31
6. Bibliografia i materials de consulta	p.34
7. Annexos	p.36
<u>7.1. Annex 1: <i>Charlie i la fàbrica de xocolata</i></u>	p.36
<u>7.2. Annex 2: Actuacions entorn de <i>Charlie i la fàbrica de xocolata</i>, la pel·lícula que ens acompanyarà durant el primer trimestre</u>	p.37
<u>7.3. Annex 3: Dossier per a l'alumnat</u>	p.40

Resum

El cineclub de l'INS Terra Alta (Gandesa) és un projecte transversal d'innovació educativa que adquireix el cinema com a eix vertebrador i el transforma en objecte d'aprenentatge i en recurs didàctic per mobilitzar coneixements de diversos àmbits educatius. Aquesta proposta emmarca un any acadèmic i organitza un cineclub que inclou fòrums trimestrals entorn d'una pel·lícula. A partir del material cinematogràfic s'organitzen diferents tipus d'actuacions relacionades amb diversos àmbits educatius.

Aquest projecte es dirigeix a l'alumnat de 1r d'ESO de l'institut públic INS Terra Alta i, a causa del caràcter transversal que l'acompanya requereix la col·laboració entre els diversos professionals del centre i implica la interacció amb altres membres de la comunitat, com l'Administració local i les famílies de l'alumnat.

Paraules clau: educació secundària obligatòria, cinema, innovació educativa col·laborativa, enfocament globalitzador, cineclubisme.

1. Introducció, justificació i objectius del treball

El cinema sorgeix d'un procés social, artístic, tecnològic que és paradigmàtic i es converteix en un fet cultural que forma part de la nostra quotidianitat. (Breu i Ambrós, 2007, p.46) En la societat actual, la societat de la informació, el material audiovisual ens és inherent, especialment, a les generacions més joves que des de ben petits visualitzen programes de televisió, sèries, pel·lícules... (Breu i Ambrós, 2007, p. 117). Per tant, conviuen amb aquest tipus de llenguatge. D'aquesta manera, els estudiants actuals quan arriben a l'escola i a l'institut disposen d'un bagatge audiovisual.

No obstant això, els centres educatius no generen espais per atorgar protagonisme al cinema i al llenguatge audiovisual. Davant d'aquesta situació, diversos docents han expressat la inquietud d'integrar el cinema a l'aula. D'aquesta manera, diferents especialistes del món de l'educació han defensat la necessitat d'introduir el cinema als centres educatius i transformar-lo en objecte d'ensenyament, com reivindica l'especialista Ramon Breu (2015, p. 7) en aquest fragment: "De la mateixa manera que s'ensenyava a llegir i comprendre textos escrits, també cal ensenyar a llegir i conèixer el llenguatge i la gramàtica audiovisual". A més, les aportacions teòriques dels especialistes també visibilitzen el potencial didàctic del material audiovisual per fomentar el treball interdisciplinari o l'aprenentatge de coneixements d'un àmbit concret.

Durant les pràctiques del Màster de Formació del Professorat vaig estar a l'institut Terra Alta (Gandesa) on vaig tenir l'oportunitat de reflexionar sobre el menester de crear espais educatius per introduir referents audiovisuals. Un dels objectius del segon període de pràctiques era l'elaboració i l'aplicació d'una proposta educativa. D'aquesta manera, durant l'estada a aquest centre, vaig elaborar una seqüència didàctica per a l'alumnat de primer d'ESO que va adquirir com a fil conductor els textos narratius focalitzant l'atenció en les narracions d'aventures i les rondalles. A partir de referents textuais es van treballar les característiques d'aquest gènere discursiu i es van proposar diversos tallers que conduïen cap a la tasca final: la creació d'un text narratiu. L'aplicació a l'aula d'aquesta proposta educativa, em va aportar observacions que m'han conduït cap a la reflexió de diversos aspectes. Entre les diverses observacions d'aula, cal destacar-ne dues.

D'una banda, una de les observacions la vaig realitzar durant la primera sessió de la seqüència didàctica que estava dedicada a la contextualització i tenia com a objectiu principal la mobilització dels coneixements previs de l'alumnat en relació amb el fil conductor que guiava la proposta. Els estudiants mobilitzaven els coneixements fent una publicació en un mur compartit de Padlet¹ per aportar el que sabien sobre els textos narratius (característiques textuais, exemples...). Realitzar aquesta activitat a l'aula em va permetre observar que en els diferents subgrups diversos alumnes van aportar títols de pel·lícules i sèries com a exemples de textos narratius.

De l'altra, la segona observació la vaig realitzar durant la sessió que va donar pas a la fase de descontextualització i estava destinada a la presentació de referents textuais i al buidatge de les característiques i l'estructura dels textos narratius. Pel que fa als referents textuais, vam apostar per oferir a l'alumnat quatre rondalles i dos fragments de narracions d'aventures, concretament de *Matilda* de Roald Dahl i de *Les aventures de Tom Sawyer* de Mark Twain. Durant l'aproximació als textos, mentre llegíem el fragment de *Matilda* de Roald Dahl, la majoria dels alumnes van associar

---

¹ Padlet: eina digital per crear murs compartits on publicar diferents aportacions que et permeten combinar text, imatge, vídeos...

l'anècdota que s'explicava amb l'adaptació cinematogràfica d'aquesta novel·la dirigida per Dani DeVito (1996). D'aquesta manera, es va generar un debat a l'aula sobre la protagonista de la història i altres personatges, com la directora. Així com, la presentació d'altres anècdotes que recordaven. Per tant, l'adaptació cinematogràfica ens va permetre parlar sobre diversos aspectes connectats amb els textos narratius. L'altre fragment extret d'una novel·la, concretament de *Les aventures de Tom Sawyer* de Mark Twain, també va ocasionar que alguns alumnes ho associessin amb una adaptació audiovisual. Després de fer una cerca per localitzar les adaptacions, els diversos estudiants van coincidir amb la sèrie d'anime dirigida per Takeshi Honika i emesa per primera vegada l'any 1980.

El material audiovisual es converteix en el nexa que uneix aquestes dues experiències viscudes a l'aula. En tots dos casos, l'alumnat va associar els textos narratius amb algunes adaptacions audiovisuals. Per tant, he pogut constatar que els estudiants no només s'aproximen als gèneres discursius a partir de referents textuais escrits o orals, sinó que el material audiovisual es converteix en una altra via d'aproximació. Tot i això, el cinema o les sèries sovint no disposen d'un espai dins de l'aula. Aquestes observacions m'han conduït cap a la reflexió sobre el paper que haurien de tenir els materials audiovisuals a l'aula i com el cinema s'hauria de convertir en un recurs didàctic i en un objecte d'ensenyament.

Aquestes observacions d'aula i les reflexions que les acompanyen donen origen a l'objectiu d'aquest treball: el desenvolupament del cineclub de l'institut Terra Alta (Gandesa), un projecte transversal d'innovació educativa que adquireix com eix vertebrador el cinema. Aquesta proposta està dirigida a l'alumnat de primer d'ESO de l'institut Terra Alta, concretament al nivell educatiu que vaig tenir l'oportunitat d'observar i aplicar una seqüència didàctica durant el període de pràctiques. Aquest projecte disposa d'un caràcter transversal i, com a conseqüència, requereix la col·laboració entre els diversos professionals educatius del centre i implica la interacció amb altres membres de la comunitat, com l'Administració local i les famílies de l'alumnat.

L'objectiu que guia aquest treball pretén atorgar protagonisme al cinema i introduir-lo a les aules com a objecte d'aprenentatge i recurs didàctic per mobilitzar coneixements de diversos àmbits educatius. A més, també aposta per l'enfocament globalitzador que estimula el desenvolupament de competències de diversos àmbits i implica l'organització col·laborativa entre els professionals del centre, l'Administració local i les famílies de l'alumnat. Amb la intenció d'abordar aquest objectiu, el present treball està fraccionat en tres parts.

La primera part, després de la introducció, la justificació i la presentació dels objectius que guien el treball, ofereix el marc teòric que envolta aquesta proposta d'intervenció educativa. Amb l'objectiu d'emmarcar aquest projecte es consideren dues dimensions, d'una banda, les aportacions acadèmiques presentades per diversos professionals del món de l'educació i, de l'altra, el marc normatiu del sistema educatiu català.

La segona part presenta el marc pràctic on es desenvolupa la proposta d'intervenció educativa, concretament l'institut Terra Alta (Gandesa). La descripció del centre educatiu focalitza l'atenció en les característiques que condicionen l'organització i l'aplicació del projecte. D'aquesta manera, s'analitzen aspectes com el model organitzatiu, l'organització de l'alumnat, els recursos educatius, la relació amb els membres de la comunitat educativa i l'entorn...

La tercera part inclou la descripció de la proposta d'intervenció educativa pròpiament dita. D'aquesta manera, aquesta explicació considera els objectius pedagògics que guien el projecte, els agents educatius implicats, les diverses actuacions educatives, la metodologia per aplicar-les a l'aula, l'atenció a la diversitat de l'alumnat, un sistema d'avaluació per valorar aquesta proposta... A més, aquesta part del treball, amb l'objectiu d'il·lustrar les actuacions del projecte, presenta un apartat que inclou la seqüenciació d'activitats concretes connectades amb l'adaptació cinematogràfica que guia el primer fòrum del cineclub. Considerant l'especialitat que he cursat en el Màster de Formació del Professorat, aquesta secció se centra en les activitats de l'àmbit lingüístic que es deriven de la pel·lícula.

Finalment, el marc teòric, la contextualització del projecte en un centre educatiu concret i la descripció de la proposta d'intervenció educativa ens condueixen cap a les recapitulacions i les conclusions, que inclouen una síntesi dels aspectes tractats en els apartats anteriors.

2. Marc teòric

La present proposta d'intervenció educativa es fonamenta en dues dimensions, d'una banda, les aportacions acadèmiques que han presentat diversos especialistes del món de l'educació i, d'altra banda, considera el marc legal del sistema educatiu català. Aquestes dues dimensions, la pedagògica i la legal, divideixen en dos subapartats aquesta secció dedicada a la fonamentació teòrica.

2.1. Dimensió pedagògica

2.1.1 El docent com a investigador

La tasca central del docent és la de convertir-se en guia de l'alumnat en el procés d'aprenentatge. Aquest rol implica la programació de propostes educatives i l'aplicació d'aquesta planificació a l'aula. Per dur a terme aquesta funció és essencial que vagi acompanyada d'un coneixement de l'aula i dels aspectes més significatius. Per tant, el docent ha d'adquirir el rol d'investigador dins de l'aula.

Sovint s'ha generalitzat la idea que l'aula és un sistema senzill que permet l'aplicació de propostes educatives universals, sense tenir en compte les peculiaritats de cada context (Polrán, 2011, p. 30-31). En contraposició a aquesta visió simplista, les teories contextuais i ecològiques visibilitzen el complex entrellat que forma part de l'aula i les diverses variables contextual que hi intervenen. Aquest model reivindica el protagonisme de la conducta de l'alumne i la del professor, així com la interacció entre aquests dos agents que es troben en un context condicionat pels rols, les relacions de poder... D'aquesta manera, la planificació i l'aplicació de les propostes educatives requereix l'anàlisi d'aquests aspectes propis de cada context (Polrán, 2011, p. 30-31). Per tant, el paper del docent es contraposa a la d'un subjecte passiu que aplica mecànicament el currículum establert per convertir-se en un modelador de continguts. Per aconseguir-ho, el professor ha d'adquirir el rol d'investigador i analitzar tots els factors que intervenen dins de l'aula amb l'objectiu d'adaptar i reformular les propostes educatives per donar resposta a les variables del context.

Considerant aquestes teories i el rol de docent com a investigador, el cineclub de l'INS Terra Alta parteix de la informació recopilada a l'aula i de l'anàlisi de les interaccions que es van generar entre l'alumnat i el docent en un context concret. Juntament amb aquesta observació a l'aula, aquesta proposta educativa també considera les contribucions teòriques i les propostes didàctiques que diversos professionals del món educatiu han aportat sobre el vincle entre el cinema i l'educació. D'aquesta manera, els següents subapartats recopilen aquestes aportacions.

2.1.2. El cinema i l'educació

Com a docents estem acompanyant i guiant alumnes que formen part de la societat de la informació i, per tant, des de ben petits s'han convertit en espectadors i usuaris dels mitjans audiovisuals. Estan familiaritzats amb les imatges i els sons, el llenguatge audiovisual forma part de la seva quotidianitat. D'aquesta manera, els estudiants arriben als centres educatius amb un bagatge audiovisual construït a partir de la visualització de programes de televisió, dibuixos animats, pel·lícules... (Breu i Ambrós, 2007, p. 117) Davant d'aquesta realitat els centres educatius no poden tancar els ulls, sinó que han de visibilitzar i donar protagonisme a l'expressió audiovisual que és inherent als estudiants als quals ens dirigim.

El cinema com a fet cultural present en el món actual requereix un espai concret dins de l'educació obligatòria. D'aquesta manera, el cinema, la ficció audiovisual i les sèries són llenguatge i, com a tal, inclouen aspectes comunicatius,

estètics, valors i contravalors. Per tant, per aconseguir comprendre-ho es requereix una educació prèvia. (Breu i Ambròs, 2011b, p. 158).

Juntament amb la necessitat de convertir el cinema en un objecte d'aprenentatge, la introducció del cinema en els centres educatius també està connectada amb el seu gran potencial didàctic i motivador. La utilització d'aquest recurs estimula l'adquisició de diverses competències relacionades amb l'expressió, la comprensió... Així com, també dona l'oportunitat de treballar de forma motivadora diversos valors (Martín, 2009, p. 385).

Podem considerar que la introducció del cinema a les aules és un tàndem. D'una banda, trobem la necessitat de convertir-lo en un objecte d'aprenentatge. De l'altra, el cinema també disposa d'un gran potencial educatiu que el transforma en un instrument didàctic. D'aquesta manera, aquest apartat té l'objectiu d'analitzar les aportacions que han anat presentant diversos professionals de l'educació sobre la introducció del cinema a les aules. Considerant la doble funció del material audiovisual, aquesta secció es divideix en dos subapartats: el cinema com a objecte d'ensenyament i el cinema com a recurs didàctic. En aquest segon subapartat, també es focalitza l'atenció en aquest ús didàctic del cinema en un àmbit d'ensenyament, concretament en el lingüístic. Finalment, aquest apartat es tanca amb la presentació de CinEscola, un projecte que ofereix propostes didàctiques per a primària i secundària.

2.1.2.1. El cinema com a objecte d'ensenyament

El cinema com a fet cultural és un procés social, artístic i tecnològic paradigmàtic que disposa d'uns orígens i d'un desenvolupament que l'ha convertit en el què és actualment. D'aquesta manera, transformar el cinema en un objecte d'ensenyament implica introduir a les aules el procés que va conduir a la humanitat a la invenció del cinema (Breu i Ambròs, 2007, p.46)

Especialistes com Alba Ambròs i Ramon Breu (2007, p.46) consideren que l'explicació de la història del cinema és una acció educativa que es pot dur a terme en format de relat de meravelles per introduir detalls lúdics i divertits que cridin l'atenció de l'alumnat. No obstant això, sense deixar de presentar-ho com un procés social, artístic i tecnològic. L'explicació de la invenció del cinema, des dels artistes prehistòrics, passant pel precinema, les aportacions de Chaplin i Keaton i fins a arribar al cinema sonor, es pot combinar amb pràctiques educatives motivadores que permeten a l'alumnat adquirir el paper protagonista. La taula següent sintetitza algunes de les activitats que aquests especialistes ens proposen per treballar diversos moments clau de la història del cinema.

Taula 1: Pràctiques educatives per treballar la història del cinema

Els primers orígens
<ul style="list-style-type: none">
• Organitzar una sessió per experimentar amb les ombres xineses (Breu i Ambròs, 2007, p. 122-123).
Les joguines òptiques
<ul style="list-style-type: none">
• Construcció d'un <i>taumatrop</i>.
• Experimentar amb un <i>zoòtrop</i> i crear tires de dibuixos per a aquest aparell (Breu i Ambròs, 2007, p.123).
Per fi, el cinema: els germans Lumière i els inicis

- Visionar *El bebè quan menja i les boles de neu*, les dues primeres obres cinematogràfiques dels germans Lumière. Després de la projecció es poden proposar diverses activitats (Breu i Ambròs, 2007, p.124):
  - Inventar un diàleg per a les imatges i representar-lo.
  - Descriure una història (oralment o per escrit) basada en les dues pel·lícules.
  - Recerca guiada per buscar informació sobre els germans Lumière.

Arriba l'espectacle: els trucs cinematogràfics

- Conèixer alguns trucs cinematogràfics de Georges Méliès i traslladar-ne algun a la pràctica (Breu i Ambròs, 2007, p.123).

Chaplin i Keaton: els films clàssics

- Conèixer a Charles Chaplin a partir de la projecció d'algunes de les escenes més divertides de la pel·lícula *El circ*. Entre altres activitats aquest film ens permet comparar la figura de Charles Chaplin amb la d'un pallasso actual, com Tortell Poltrona (Breu i Ambròs, 2007, p. 123-126).

El pas al cinema sonor

- Treballar la incorporació del so en el cinema a partir del visionament d'*Una tarda al circ* d'Edward Buzzell, on actuen els germans Marx. Després de la projecció de la pel·lícula es podrien proposar activitats com aquesta (Breu i Ambròs, 2007, p.126-127):
  - Quina és la funció de les peces musicals en la pel·lícula? Què hi aporten de nou? Escollim alguna peça musical del film i la canviem per una de moderna. Quina sensació ens provoca aquest contrast?

Juntament amb el recorregut que ha realitzat el cinema des dels seus orígens fins a l'actualitat, la transformació del cinema en un objecte d'aprenentatge també ha de considerar altres aspectes particulars d'aquest invent. El cinema s'expressa a partir del llenguatge i les tècniques audiovisuals, que es poden considerar els recursos que utilitza per contar històries. D'aquesta manera, recorre a diverses estratègies amb l'objectiu de transformar una idea o un relat en una imatge. Especialistes com Alba Ambròs i Ramon Breu (2007, p.69) comparen aquests recursos amb la gramàtica, com podem observar en aquest fragment: "Fent un símil, podríem dir que el cinema té una gramàtica per construir discursos filmics".

Entre la multiplicitat de recursos que utilitza el cinema, destaquen els moviments de la càmera, els diversos tipus de plans, la gestió de la llum, l'ús de la música, la preparació del guió, etc. Enumerar i desglossar aquests elements, ens permet observar que darrere de les històries que se'ns narren a través d'una pantalla s'amaga un gran entrellat de tècniques. Per tant, l'aproximació a les pel·lícules i les sèries requereix uns coneixements sobre aquests recursos audiovisuals. L'educació obligatòria hauria d'oferir a l'alumnat l'oportunitat de conèixer aquests aspectes amb l'objectiu de fomentar espectador crítics capaços de desxifrar els recursos propis del material audiovisual. Ramon Breu (2015, p. 7) reivindica aquesta necessitat en el següent fragment: "De la mateixa manera que s'ensenya a llegir i comprendre textos escrits, també cal ensenyar a llegir i conèixer el llenguatge i la gramàtica audiovisual". Per transmetre aquests conceptes fonamentals del llenguatge i les tècniques audiovisuals, especialistes com Alba Ambròs i Ramon Breu (2007, p. 69-70) suggereixen analitzar-ho presentant fragments de films clàssics o de grans directors del cinema, com Alfred Hitchcock, Frank Capra... Un cop presentats, l'alumnat podrà treballar-los a partir d'activitats per detectar els diversos recursos audiovisuals. Així

com, realitzant tasques per mobilitzar els coneixements adquirits i posar en pràctica aquests llenguatges i tècniques.

Per il·lustrar aquesta proposta educativa que fomenta la introducció del llenguatge i les tècniques audiovisuals a l'aula, podem focalitzar l'atenció en un recurs concret, com els diversos moviments que pot realitzar la càmera per filmar els objectes, els personatges o les situacions. D'aquesta manera, la següent taula sintetitza els diversos moments que el docent dedicaria a l'anàlisi d'aquest recurs audiovisual i els materials necessaris per treballar-ho. Així com, també inclou alguna activitat dirigida a l'alumnat.

Taula 2: Anàlisi dels moviments de càmera a l'aula

Presentació dels moviments de càmera
<p>Explicació dels moviments bàsics que pot realitzar la càmera utilitzant escenes d'obres cinematogràfiques clàssiques per il·lustrar-ho (Breu i Ambròs, 2007, p. 71-73)</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Panoràmica</i> <i>M, el vampir de Dusseldorf</i>, de Fritz Lang (1931) utilitzar les escenes finals. • <i>Tràveling</i> <i>Perseguit per la mort</i>, d'Alfred Hitchcock (1959), mostrar l'escena on el protagonista és perseguit per una avioneta. • <i>Zoom</i> <i>Encadenats</i>, d'Alfred Hitchcock (1946), projectar el tràveling òptic que presenta el capdamunt d'una escalinata fins a la mà d'una de les protagonistes que amaga una clau. • <i>Steadicam</i> <i>Alien, el vuitè passatger</i>, de Ridley Scott (1979), mostrar diferents corredisses d'alguns personatges intentant escapar del monstre.
Activitats per a l'alumnat
<p>Activitats per mobilitzar els coneixements treballats a l'aula:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Exercici per detectar els diversos moviments de càmera treballats a l'aula a partir d'escenes de pel·lícules concretes. • Tasca per posar en pràctica aquest recurs audiovisual. Organitzar l'alumnat en grups de quatre membres. Cada equip gravarà un exemple de cadascun dels moviments de càmera treballats a l'aula. Després projectarem els materials i cada grup explicarà la seva experiència. (Breu, 2015, p.61-62)

La taula anterior, centrant l'atenció en un recurs cinematogràfic específic, ens exemplifica una manera possible de convertir el cinema en un objecte d'aprenentatge. A més, introduir a les aules aquests recursos audiovisuals aporta a l'alumnat estratègies perquè els puguin detectar i descodificar durant la visualització d'una pel·lícula (Breu i Ambròs, 2011b, p. 163).

2.1.2.2. El cinema com a recurs didàctic

Juntament amb la transformació del cinema en un objecte d'aprenentatge, la introducció del cinema a l'aula també ha de complir una segona funció: la utilització com a recurs didàctic.

El cinema és interdisciplinari i està estretament connectat amb la llengua, les ciències socials, la tecnologia... (Breu, 2015, p. 7). Com a docents, aquesta característica pròpia de l'expressió audiovisual ens ofereix l'oportunitat de crear propostes educatives transversals que interrelacionen coneixements de diversos àmbits, com el lingüístic, el social... D'aquesta manera, el visionament d'un film pot vertebrar una proposta educativa de caràcter transversal per treballar aspectes de tots els àmbits educatius. Per tant, transformant el cinema en un recurs didàctic també estem estimulant a l'alumnat perquè desenvolupi diverses competències bàsiques

(Breu i Ambròs, 2011a, p. 8). A més, la introducció del cinema a l'aula afavoreix les tasques educatives principals, com la comprensió, l'anàlisi, l'adquisició de conceptes, el raonament, etc. (Breu i Ambròs, 2011b, p. 163).

El cinema també es converteix en una eina de dinamització d'aula que motiva l'alumnat. Cal destacar que els estudiants formen part de la societat de la informació i ja estan familiaritzats amb les expressions audiovisuals perquè han crescut amb elles. (Breu i Ambròs, 2007, p. 117) Utilitzar el cinema a l'aula ens dona l'oportunitat d'introduir un element propi de la quotidianitat de l'alumnat. D'aquesta manera, estem creant un vincle entre el centre educatiu i els hàbits quotidians dels alumnes. Aquesta connexió permet transformar el cinema en un recurs didàctic que motiva els estudiants i fomenta la seva participació en el procés d'aprenentatge.

El cinema i l'expressió audiovisual ens ofereixen vies alternatives al text per aproximar-nos a la narració d'històries i ho fan aportant imatges que afavoreixen la comprensió. D'aquesta manera, el cinema es converteix en un recurs didàctic que s'adapta a les necessitats educatives de l'alumnat i dona resposta als estudiants que disposen de dificultats amb l'aprenentatge convencional (Breu i Ambròs, 2011b, p. 163). Així com, també es converteix en un suport per als alumnes nouvinguts que s'estan adaptant a la nova llengua (Martín, 2009, p. 400). Per tant, podem considerar que el cinema és una eina educativa compatible amb el model inclusiu.

Per introduir el cinema als centres d'educació obligatòria tenint en compte la seva doble funció, objecte d'ensenyament i recurs didàctic, especialistes com Alba Ambròs i Ramon Breu (2007, p. 24-25) suggereixen la pràctica del cineclubisme. Per adaptar aquesta pràctica a les aules, aquests especialistes proposen l'organització de cicles cinematogràfics formats per cinc o sis pel·lícules sobre un tema o films d'un director concret. Cada pel·lícula es podria treballar en grups de tres o quatre alumnes. Aquests estudiants amb les orientacions del docent treballarien en profunditat el material audiovisual i prepararien un dossier per als companys que es repartiria durant la sessió de cineclub. Aquesta sessió disposaria d'aquests tres moments clau:

1. Presentació del film: dades generals de la pel·lícula, el context i aspectes importants de l'obra cinematogràfica.
2. Visionament de la pel·lícula.
3. Comentari dels aspectes importants de la pel·lícula per part de l'equip que l'ha analitzada. Després, obrir un debat amb tot el grup classe.

2.1.2.2.1. L'ús del cinema en la didàctica de la llengua i la literatura

Si ens centrem en un àmbit d'ensenyament concret, el cinema també es converteix en un recurs didàctic per a l'aprenentatge de les llengües i la literatura. Com passa amb la planificació de les propostes educatives interdisciplinàries, en la didàctica de la llengua i la literatura el visionament d'un film requereix l'organització per part de docent. D'aquesta manera, el professor ha de delimitar uns objectius concrets i preparar activitats formatives i motivadores per a l'alumnat. (Martín, 2009, p. 385-386).

L'especialista Rosa Ana Martín (2009, p. 399) aporta un model metodològic complet per introduir el cinema a les sessions de llengua i literatura. La següent taula sintetitza els diferents moments d'aquest model metodològic:

Taula 3: Model metodològic per introduir el cinema a la classe de llengua i literatura

Introducció
<ul style="list-style-type: none">
• Explicació dels objectius d'aprenentatge.
• Exercicis per treballar els coneixements previs de l'alumnat.
• Presentació de la pel·lícula: fitxa tècnica de la pel·lícula (títol dels crèdits, informació sobre el director, gènere i argument de la pel·lícula...)
Durant l'emissió de la pel·lícula
<ul style="list-style-type: none">
• Interrupcions relacionades amb l'horari lectiu.
• Pauses perquè el docent pugui comentar alguns aspectes de l'obra cinematogràfica.
Després de la projecció
<ul style="list-style-type: none">
• Presentació de preguntes que s'adaptin a les necessitats de l'alumnat.
• Realització de comentaris sobre diversos aspectes, com l'argument, els personatges...
• Presentació d'una selecció de textos breus (dos o tres) que tractin el mateix tema de la pel·lícula o estiguin relacionats amb el seu context. En el cas de l'adaptació cinematogràfica d'una obra literària es poden utilitzar fragment de l'obra en qüestió.
Tancament de la proposta
<ul style="list-style-type: none">
• Suggestir a l'alumnat altres pel·lícules que tractin el mateix tema o que tinguin relació amb el film projectat, com altres versions d'una mateixa obra, pel·lícules del mateix gènere...

Aquesta especialista considera que per introduir el cinema a l'aula a partir d'aquest model metodològic una opció és apostar per les adaptacions cinematogràfiques d'obres de la literatura infantil i juvenil. D'aquesta manera, reivindica la constant interacció que es genera entre el cinema i la literatura. En el cas dels alumnes als quals ens dirigim aquesta relació hi està molt present, ja que la majoria d'infants i adolescents s'han aproximat a les històries clàssiques a partir dels mitjans audiovisuals, concretament a través de pel·lícules, dibuixos animats... Aquests materials audiovisuals formen part de l'imaginari dels estudiants, i serà a partir d'aquests referents que generaran connexions intertextuals. D'aquesta manera, especialistes com Alba Ambrós i Ramon Breu (2007, p.104) reivindiquen el paper actiu dels centres educatius davant d'aquesta realitat, com podem observar en aquest fragment: "El cinema és una altra literatura inherent als infants i als adolescents plena de qualitats, més que justificades, que cal desenvolupar a l'aula."

Per introduir a l'aula les adaptacions cinematogràfiques d'obres literàries, després del visionament de la pel·lícula, Rosa Ana Martín suggereix com a activitat central la comparació entre l'obra literària i la seva adaptació audiovisual. En el cas que l'alumnat s'hagi llegit la novel·la, per realitzar aquesta activitat i guia els estudiants es podrien considerar els diversos passos d'anàlisi que proposa McFarlane:

1. Estudiar les circumstàncies d'enunciació de la novel·la i la pel·lícula.
2. Analitzar l'estructura de la novel·la: argument, temes, parts, personatges...
3. Analitzar l'estructura de la pel·lícula.
4. Estudiar el discurs de la novel·la: veu, punt de vista, narrador...
5. Estudiar el discurs de la pel·lícula: moviments de la càmera, espai, muntatge...
6. Comparar el tractament que reben els temes principals en la novel·la i en el film.

No obstant això, si els estudiants no han treballat l'obra literària després de la projecció d'aquesta adaptació, com contempla el model metodològic presentat, es poden seleccionar fragments breus i representatius de l'obra literària. A partir d'aquests textos realitzar una comparació centrada en escenes concretes (Martín, 2009, p. 399).

Juntament amb la presentació de fragments de la novel·la, també es poden presentar textos d'actualitat connectats amb la temàtica de l'obra cinematogràfica.

Aquesta tasca que compara una obra literària i la seva adaptació cinematogràfica dona l'oportunitat a l'alumnat de relacionar dos codis comunicatius diferents i complementaris (Martín, 2009, p. 388). A més, amb aquest exercici el cinema també es converteix en un recurs per fomentar la lectura de fragments d'obres literàries i altres documents d'actualitat (Martín, 2009, p. 407).

L'especialista Rosa Ana Martín (2009, p. 402) també ens presenta altres activitats que es poden realitzar a l'aula després de visualitzar una adaptació cinematogràfica, com exercicis creatius, de vocabulari i de recerca.

- Activitats creatives, com l'elaboració d'una història fantàstica seguint l'estructura de la pel·lícula o la dramatització d'alguna escena de la pel·lícula.
- Activitats de vocabulari, com la definició d'algunes paraules que s'utilitzen en el film o la selecció d'alguns mots per utilitzar-los en frases o textos tenint en compte el context en què es fan servir.
- Activitats de recerca, com la recerca d'informació sobre alguns dels temes que tracta la pel·lícula o sobre l'ambient en què succeeix la història.

La presentació d'aquestes propostes educatives s'acompanya de referents audiovisuals que ens ajuden a dur-les a la pràctica. D'aquesta manera, se'ns ofereixen diferents títols de pel·lícules basades en llibres de literatura infantil i juvenil (Martín, 2009, p.403-404). Per exemple, de les novel·les de Roald Dahl, *Matilda* (DeVito, 1996), *Charlie i la fàbrica de xocolata* (Burton, 2005); de Michael Ende, *La història interminable* (Petersen, 1984).

Juntament amb la presentació d'activitats connectades amb la literatura, aquesta experta (Martín, 2009, p. 408-409) aporta una proposta didàctica per treballar aspectes lingüístics de la mà del cinema. D'aquesta manera, planteja l'estudi de les diverses varietats de l'espanyol, focalitzant l'atenció en l'espanyol d'Argentina, a partir del visionament de la pel·lícula *Nueve Reinas* (Bielinsky, 2000).

Per traslladar a l'aula aquesta proposta, el docent prèviament ha de crear un glossari que inclogui les paraules i les expressions argentines que s'utilitzen en el film i el significat que tenen en castellà peninsular. Després de la projecció de la pel·lícula, amb l'ajuda del glossari, l'alumnat podrà analitzar l'adequació del llenguatge al seu context. Així com, fixar-se en algunes de les formes més freqüents de la parla argentina. Per tant, aquesta proposta ens presenta una alternativa motivadora a l'estudi memorístic dels trets lingüístics. A més, dona l'oportunitat a l'alumnat d'associar les característiques lingüístiques i els contextos amb algunes situacions comunicatives reals.

2.1.2.3. CinEscola: propostes didàctiques per a primària i secundària

La integració del cinema a l'aula és una qüestió plantejada per diversos professionals educatius. El projecte CinEscola centra la seva tasca a donar resposta a aquesta inquietud. D'aquesta manera, ofereix al professorat propostes didàctiques per a primària i secundària que adquireixen el cinema com a fil conductor (Breu i Ambròs, 2011a, p. 7).

Aquest projecte neix l'any 2004 de la mà de Ramon Breu i d'Alba Ambròs, dos especialistes que duent a terme els cursos de formació permanent sobre educació en comunicació van detectar el neguit generalitzat dels professionals educatius per dotar el cinema d'una finalitat pedagògica (Breu i Ambròs, 2011a, p. 16). D'aquesta observació d'aula neix aquest projecte que continua perfeccionant i ampliant les propostes didàctiques. D'aquesta manera, s'ofereixen propostes pensades i

traslladades a la pràctica perquè els docents disposin de models que introdueixen el cinema a l'aula amb unes garanties pedagògiques. Aquest servei dirigit als docents es presenta en format paper i en format digital a partir d'un portal d'educació virtual (cinescola.info). Davant la positiva acollida que va tenir el projecte, es va obrir un espai digital, El Rebost de Cinescola, on el professorat pot aportar activitats educatives sobre pel·lícules que els han funcionat a l'aula (Breu i Ambròs, 2011a, p.18).

Si ens centrem en les propostes educatives que presenta aquest projecte, cal destacar que es basen en l'enfocament competencial i disposen d'un caràcter interdisciplinari. D'aquesta manera, es poden introduir en diverses matèries i es fomenta el desenvolupament de diferents competències (Breu i Ambròs, 2011a, p. 8).

A partir d'un ampli conjunt de propostes educatives, aquest projecte pretén formar espectadors i realçar el fet de veure pel·lícules. D'aquesta manera, intenta trencar amb l'hàbit establert de consumir el material audiovisual que s'allunya de la reflexió, del fet de gaudir de les imatges i de les idees...

La presentació de les propostes educatives segueix l'anomenat model de CinEscola, que se sintetitza en la taula següent (Breu i Ambròs, 2011a, p. 17-18):

Taula 4: Model CinEscola

<p>1. Criteris de selecció de les pel·lícules de CinEscola Els criteris de selecció es basen en els factors següents:</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Que la pel·lícula seleccionada sigui atractiva als ulls dels escolars, que tingui un cert ritme. • Que globalment transmeti valors cívics i democràtics; que sigui enriquidora des del punt de vista personal. • Que cinematogràficament sigui una producció de qualitat. • Que posi sobre la taula motius per a la reflexió intel·lectual, per a la interpretació del món. • Que sigui capaç de generar un conjunt de propostes connectades amb el currículum escolar. • Que sigui una pel·lícula relativament fàcil d'aconseguir o de gravar.
<p>2. Esquema de treball</p>
<p>L'esquema de presentació dels materials també ha anat evolucionant. En aquests moments és el següent (Breu, Ambròs i Soriano, s.d.):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fitxa tècnica i artística. • Sinopsi argumental. • Exercicis i activitats per incidir en la comprensió de la pel·lícula (personatges, esdeveniments, espai, temps, conclusions...). • Propostes per conèixer aspectes tècnics i artístics del cinema, del llenguatge cinematogràfic a partir de recursos que han aparegut al film. • Pantalla de lectures: Comentaris crítics, informació, opinions del director, per conèixer amb profunditat el film; així com textos de suport i activitats que ajuden a contextualitzar la pel·lícula; de diverses dades d'interès o de testimonis que han viscut la mateixa experiència representada en la producció audiovisual treballada, etc. • Contracamp: Aspectes didàctics per al professorat. • Webs i altres referències.
<p>3. El visionament de les pel·lícules (cont.)</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Cal que el professorat conegui l'obra cinematogràfica per poder triar les seqüències en les quals vulgui incidir especialment. • Proposem dividir les pel·lícules en sessions no més grans de mitja hora per conservar l'atenció de tots els alumnes. No hem de tenir cap problema en aturar la projecció, tornar a veure una escena o un pla, fer preguntes, debatre un determinat element, etc.

Aquest model tenyeix el conjunt de propostes de treball que confecciona aquest projecte. Tot i això, es considera que els professionals de l'educació han d'adaptar aquestes propostes al context en què es desenvolupa l'acció educativa.

D'aquesta manera, els docents han de millorar, ampliar o retallar les propostes oferides amb l'objectiu d'ajustar-les a les necessitats d'un centre i un alumnat concret. (Breu i Ambrós, 2011a, p. 9-10)

2.2. Dimensió legal

El cineclub de l'INS Terra Alta que parteix de la investigació dins de l'aula i de les aportacions pedagògiques de diversos professionals del món educatiu, també considera el marc normatiu del sistema educatiu català. D'aquesta manera, els dos objectius prioritaris del sistema educatiu de Catalunya (2009), concretament l'èxit escolar i l'excel·lència educativa, guien aquesta proposta didàctica.

Aquesta intervenció també es converteix en una pràctica educativa que pretén donar resposta a la diversitat que s'inclou dins de l'aula en el model educatiu inclusiu. D'aquesta manera, considera la llei d'autonomia de centres que atorga la possibilitat als centres de flexibilitzar les accions educatives perquè puguin adaptar-se als nous temps i a les necessitats d'un alumnat concret (2009). Seguint aquests aspectes presents en els documents normatius, aquesta proposta d'intervenció educativa es modela considerant la diversitat de l'alumnat i el context d'un centre educatiu concret.

Els documents normatius (2009) també emfatitzen el foment de la cooperació entre els diversos agents de la comunitat que implica el reconeixement del paper de les famílies i l'estimulació de la seva participació en la vida escolar. Aquest lligam també s'ha de generar entre l'Administració educativa i l'Administració local. D'aquesta manera, s'impulsa el vincle entre el centre educatiu i el municipi. Seguint aquestes idees presents en els documents normatius, aquest projecte aporta tallers que fomenten la participació de les famílies de l'alumnat en les activitats escolars. Així com, també crea una acció educativa que sorgeix de la cooperació entre el centre i el municipi.

Per millorar el funcionament i els resultats del sistema educatiu, les lleis (2009) reivindiquen la implantació de la cultura de l'avaluació en tot el sistema. Tenint en compte aquesta idea, aquesta proposta didàctica inclou un sistema d'avaluació del projecte amb l'objectiu d'analitzar els resultats obtinguts i detectar aspectes a millorar per a futures aplicacions.

3. Marc pràctic: L'INS Terra Alta (Gandesa)

3.1. Presentació del centre

L'INS Terra Alta és un centre educatiu públic i aconfessional situat a Gandesa (Terra Alta). És l'únic institut d'educació secundària de la comarca, juntament amb l'Escola-Institut de Batea (educació obligatòria). D'aquesta manera, centralitza tots els alumnes d'educació secundària dels dotze pobles que formen la comarca. Actualment hi estudien uns 400 alumnes.

Aquest centre ofereix estudis de secundària obligatòria (ESO) i estudis postobligatoris (Batxillerat i Cicles formatius de grau mitjà). És un centre implicat en les innovacions educatives, com el model d'organització d'aula inclusiu, les noves metodologies d'ensenyament basades en el currículum competencial, les formes d'avaluar condicionades per la nova ordre d'avaluació...

3.2. Context físic, socioeconòmic i lingüístic

El centre està situat al municipi de Gandesa a la Terra Alta, una petita comarca del sud de Catalunya que es troba en un entorn eminentment rural. La comarca està formada per dotze pobles: Arnes, Batea, Bot, Caseres, Corbera d'Ebre, El Pinell de Brai, Horta de Sant Joan, Gandesa, La Fatarella, La Pobla de Massaluca, Prat de Compte i Vilalba dels Arcs.

Aquesta regió es caracteritza per tenir una baixa densitat de població, concretament 11.483 habitants (IDESCAT, 2018). Les darreres dades estadístiques (IDESCAT, 2017) reflecteixen un creixement negatiu de la població i un envelliment progressiu. No obstant això, l'arrelament de la comunitat romanesa i pakistanesa a la comarca fa que continuïn incorporant-se alumnes nous, tot i que amb els darrers anys han anat disminuint (Institut Terra Alta, 2016, p.9).

Pel que fa a l'economia de la zona, aquesta està molt vinculada a l'activitat agropecuària i una activitat industrial escassa però consolidada. A més, cada cop estan adquirint més protagonisme els serveis turístics relacionats amb l'àmbit enològic. (Institut Terra Alta, 2018a, p.6)

En relació amb els aspectes lingüístics, el català es converteix en la llengua primera de la majoria dels habitants de la comarca (Institut Terra Alta, 2018a, p.6).

3.3. Model organitzatiu

El Projecte de Direcció 2016-2020 (Institut Terra Alta, 2016, p.7) va aportar un canvi en l'estructura organitzativa del centre que va modificar-se per començar a atorgar protagonisme als equips docents. D'aquesta manera, es prioritza el model de coordinació horitzontal que ofereix una hora setmanal de coordinació als equips docents de cada nivell.

Aquesta organització disposa de:

- 4 caps d'àmbits

Per als estudis d'ESO i de Batxillerat hi ha caps de departament de l'àmbit lingüístic-social i caps de departament de l'àmbit científic-tecnològic.

- 4 coordinadors d'equip docent

El coordinador d'equip docent s'encarrega de gestionar l'acció educativa d'un mateix nivell d'ESO. El professor que exerceix aquest càrrec ha de fer classes a l'alumnat del nivell que coordina.

- Cotutor

Aquest model organitzatiu introdueix la figura del cotutor que s'encarrega de coordinar-se amb el tutor per ajudar-lo a organitzar els àmbits de tutories i a orientar a l'alumnat.

- Consell de direcció (Institut Terra Alta, 2018b, p. 18-19)

Amb aquesta estructura organitzativa es crea un consell de direcció que fomenta la participació de manera compartida de tots els responsables amb tasques de direcció o de coordinació. D'aquesta manera, aquest òrgan permet distribuir les funcions de lideratge més enllà de la direcció. Per aconseguir-ho, s'ofereixen espais de reunió mensuals per reflexionar i prendre decisions sobre les millores educatives.

Aquest disseny organitzatiu fomenta les reunions i les trobades entre els diferents professionals per compartir opinions, experiències i coordinar-se. D'aquesta manera, afavoreix les reflexions pedagògiques, els acords metodològics, la planificació de les sessions i el foment la interdisciplinarietat. Així com, l'estimulació del treball per competències i l'intercanvi de bones pràctiques (Institut Terra Alta, 2016, p.6).

3.4. Organització de l'alumnat

L'organització de l'alumnat es basa en els principis generals del Projecte Educatiu de Centre (Institut Terra Alta, 2017, p. 8): l'equitat, la integració dels alumnes, la cohesió social i convertir als alumnes en els protagonistes de les activitats educatives. Aquests principis tenen com a objectius la transmissió de valors de convivència, el respecte a la diversitat i evitar la discriminació.

Partint d'aquests principis i per facilitar la tasca educativa, en l'etapa d'ESO, els grups són heterogenis i d'una ràtio reduïda que no supera els 20 alumnes. Per aconseguir-ho, en la majoria de les assignatures es desdoblen els grups de tutoria en subgrups. D'aquesta manera, com il·lustra la següent taula (Institut Terra Alta, 2018a, p. 3), per cada nivell de l'ESO solen haver-hi 3 grups de tutoria i a la vegada aquests grups es desdoblen en 4 subgrups.

Taula 5: Agrupament de l'alumnat

Nivell	1r ESO	2n ESO	3r ESO	4t ESO
Agrupaments	3 grups (4 subgrups)	3 grups (4 subgrups)	3 grups (4 subgrups)	3 grups (4 subgrups + AO)
Alumnes total	77	75	71	78

La distribució dels alumnes es basa en criteris pedagògics relacionats amb l'heterogeneïtat. No obstant això, també considera altres criteris com la continuïtat d'un grup d'un any per a l'altre, l'equilibri de la quantitat de nois i noies, el municipi de procedència, característiques de l'alumnat repetidor, etc. Per formar els grups és essencial conèixer a l'alumnat, d'aquesta manera, intervenen els tutors i l'equip docent supervisat per la coordinació pedagògica i la coordinació de l'ESO (Institut Terra Alta, 2017, p. 8).

3.5. Recursos educatius

3.5.1. Recursos organitzatius i metodològics

L'organització de l'alumnat en grups heterogenis implica la presència de tota la diversitat dins de l'aula ordinària. Per aconseguir gestionar tota la diversitat, els docents aposten per metodologies educatives innovadores que fomenten el treball en equip i la cooperació. D'aquesta manera, afavoreixen la participació de tot l'alumnat en les mateixes activitats d'aprenentatge, i per als que ho necessiten es fan adaptacions per arribar als mateixos objectius d'aprenentatge de manera diferent. A més, per atendre totes les necessitats educatives en algunes sessions entra a l'aula un altre agent educatiu amb el professor, per exemple la psicopedagoga del centre, professors d'altres assignatures...(Institut Terra Alta, 2018b, p.9). Aquest suport es converteix en

una mesura universal per a tot l'alumnat i en una ajuda que permet al docent gestionar la diversitat dins de l'aula ordinària.

Juntament amb aquestes mesures, el centre disposa de recursos organitzatius específics (Institut Terra Alta, 2017, p. 10-13) que permeten donar resposta a les necessitats educatives de tot l'alumnat, com l'Aula d'Acollida, l'Aula Oberta i el Projecte Tractament Integrat de les Llengües (TIL).

3.5.2. Les noves tecnologies com a recurs educatiu

El centre aposta per la utilització de les noves tecnologies i els recursos que ens aporta la xarxa per millorar la intervenció educativa. D'aquesta manera, les noves tecnologies acompanyen els estudiants durant tot el procés d'aprenentatge.

Les noves tecnologies acompanyen l'alumnat durant tota l'etapa educativa, tots ells van a classe amb ordinador portàtil i disposen de llibre digital. A més, aconseguen que l'aprenentatge vagi més enllà de les aules disposant d'un entorn virtual: el *Moodle* on tenen accés als materials educatius.

3.6. Relació amb els altres membres de la comunitat educativa i amb l'entorn

En el procés d'aprenentatge hi participen diversos agents educatius, com els diferents professionals de la comunitat educativa, els professors, els psicopedagogs... A més, de les famílies de l'alumnat. D'aquesta manera, el centre vetlla per estimular la interacció entre els diferents agents educatius.

D'una banda, es fomenta la comunicació amb les famílies a través de diverses vies, com telefònicament, telemàticament i a partir de tutories presencials, que permeten un contacte continu i efectiu. A més, les famílies tenen l'oportunitat de participar activament de les decisions educatives que es prenen en el centre. D'aquesta manera, trobem la representació de les famílies en el Consell Escolar i en el Consell de Direcció (Institut Terra Alta, 2018a, p. 9). Així com, la presència de l'entitat formada per pares i mares dels alumnes, l'AMPA. D'aquesta manera, s'aconsegueix que aquests agents educatius participin activament en el procés d'aprenentatge. Cal destacar que aquest vincle també és possible gràcies a l'actitud col·laborativa de la majoria de les famílies, que tenen interès per l'educació dels seus fills.

De l'altra, també s'estimula la interacció entre els diferents professionals de la comunitat escolar. Per aconseguir-ho el model organitzatiu horitzontal ofereix espais setmanals on es tracten diversos temes educatius i es comparteixen experiències. El centre també disposa d'eines digitals per mantenir aquest vincle, d'aquesta manera, els docents utilitzen Noodles, una intranet on el professorat pot trobar informació sobre els alumnes, però també compartir comentari. Per organitzar les diverses activitats del centre, per exemple xerrades, excursions..., utilitzen el calendari de Google per planificar-se.

Juntament amb els vincles que el centre fomenta entre els diversos membres de la comunitat educativa, també s'aposta per la interrelació amb l'entorn on es troba. D'aquesta manera, dos dels principis ideològics generals del centre (Institut Terra Alta, 2017, p. 2) fan referència a aquesta connexió, concretament els següents:

- *Vinculació amb l'entorn com una institució oberta que reforça el fet de l'aprenentatge continuat i el suport a la cultura, el coneixement i la formació.*
- *Valoració del patrimoni cultural, l'entorn ambiental i en especial la llengua com a vehicle de comunicació i de coneixement.*

Aquestes interrelacions s'il·lustren amb casos concrets, com els cicles formatius que s'ofereixen, algunes activitats educatives organitzades per a alumnes d'ESO i altres iniciatives que fomenten aquesta relació amb l'entorn.

El centre ofereix dos cicles formatius vinculats a l'entorn socioeconòmic de la Terra Alta on una part de la població activa es dedica a la indústria i a l'agricultura. Per fomentar el contacte entre les empreses de la zona, el centre i els alumnes disposen del programa FP Dual que permet als estudiants combinar l'aprenentatge en una empresa amb la formació acadèmica.

Altres activitats i projectes educatius també il·lustren aquest vincle entre el centre i l'entorn. A tall d'exemple, els alumnes de primer d'ESO en el marc de la matèria de Llengua i Literatura Catalana van treballar el projecte Terra de Llegendes. Aquest projecte girava al voltant de les llegendes populars de la nostra comarca.

També trobem altres iniciatives per part del centre que fomenten la relació amb l'entorn. Per exemple, el vincle que ha generat la coordinadora de biblioteca amb la biblioteca local. Establint aquest contacte es va aconseguir ampliar el catàleg de la biblioteca local amb llibres que interessin als alumnes del centre.

3.7. L'alumnat i les famílies

L'actitud de l'alumnat és, en general, tranquil·la i respectuosa. Les famílies s'interessen per l'educació dels seus fills. Tot i això, cal destacar que en contraposició a les expectatives de les famílies i el professorat, els conflictes més usuals estan relacionats amb l'absència d'interès i la desmotivació d'alguns alumnes (Institut Terra Alta, 2017, p. 1).

3.8. L'alumnat de 1r d'ESO i l'Aprenentatge per Projectes: anàlisi de l'alumnat d'un nivell educatiu i una matèria interdisciplinària

Durant el segon període de pràctiques, de la mà de la tutora del centre, que fa classes de Llengua i Literatura catalana a tots els subgrups de primer d'ESO, vaig tenir l'oportunitat de focalitzar l'atenció en aquest nivell educatiu. Per tant, interactuar amb els diversos subgrups d'aquest nivell em va permetre observar l'actitud de l'alumnat i les relacions que s'estableixen entre els diversos estudiants dins de l'aula. A més, també vaig descobrir una matèria interdisciplinària dirigida exclusivament a aquests alumnes.

En general, els estudiants disposen d'una actitud activa i participativa. D'aquesta manera, quan es demanen voluntaris per comentar una activitat, per llegir o per explicar alguna cosa als companys la majoria dels alumnes mostren interès per intervenir. En relació amb l'actitud, també vaig observar que els estudiants estan més atents i concentrats en les sessions on es converteixen en protagonistes i intervien activament. En canvi, si en algunes classes s'utilitza la metodologia tradicional de la classe magistral, que consisteix en la transmissió de continguts per part del docent, captar l'atenció de l'alumnat és més difícil.

La reacció de l'alumnat davant de metodologies educatives que els posicionen al centre del procés d'aprenentatge i els proporcionen reptes motivadors està estretament relacionada amb les seves experiències educatives en l'etapa de l'Educació Primària. Els alumnes de primer d'ESO venen de centres educatius, com l'Escola Puig Cavaller (Gandesa) i l'Escola Doctor Ferran (Corbera d'Ebre). Aquests centres aposten per metodologies educatives innovadores, com el treball per projectes o el treball per racons.

Juntament amb l'observació de l'actitud, també vaig centrar-me en les relacions que s'estableixen entre els diferents companys de classe. En general, aquestes són positives i es genera un clima d'aula adequat. D'aquesta manera, alguns estudiants proporcionen ajuda als seus companys, per exemple resolent dubtes acadèmics, recordant-los que s'anotin els deures...

Per a aquest nivell educatiu, el centre ofereix la matèria Aprenentatge per Projectes dues hores a la setmana. Aquesta matèria s'imparteix utilitzant la metodologia educativa que li dona nom. Per tant, posiciona els alumnes al centre del procés d'aprenentatge i els permet mobilitzar coneixements de diverses matèries fins a arribar a un repte significatiu. D'aquesta manera, cada trimestre es presenta a l'alumnat una temàtica concreta i un projecte connectat a aquest fil conductor.

Aquesta matèria de caràcter transversal requereix la intervenció de docents de diferents àmbits. D'aquesta manera, l'organització d'aquesta matèria sorgeix de la interacció i el treball col·laboratiu entre diferents professionals educatius. Per planificar-se, s'utilitzen els espais de reunió que ofereix el model organitzatiu horitzontal del centre. A més, en aquestes trobades els docents també intercanvien les observacions realitzades a l'aula, com les reaccions de l'alumnat davant els reptes.

3.9. Anàlisi DAFO

Per valorar aquest centre educatiu s'ha aplicat l'anàlisi DAFO, una metodologia que el Departament d'Educació va adaptar com a eina per avaluar els centres educatius de Catalunya (Generalitat de Catalunya-Departament d'Educació, 2007, p. 21). D'aquesta manera, proposa analitzar un centre educatiu concret a partir de la identificació de diferents variables, d'una banda, es consideren les debilitats i les fortaleces internes del centre i, d'altra, les amenaces i les oportunitats que presenta l'entorn en què es troba. La informació extreta d'aquesta anàlisi té com a objectiu la selecció d'estratègies i la creació de tasques que s'adeqüen al centre educatiu en concret (Generalitat de Catalunya-Departament d'Educació, 2007, p.24).

La taula següent organitza la informació derivada d'aquesta anàlisi tenint en compte les fortaleces, les debilitats, les amenaces i les oportunitats de l'INS Terra Alta.

Taula 6: Anàlisi DAFO de l'INS Terra Alta

Factors de l'entorn	<p style="text-align: center;">AMENACES</p> <ul style="list-style-type: none"> - Entorn rural allunyat de ciutats grans on es troben els recursos i els centres culturals (museus, centres d'investigació...). 	<p style="text-align: center;">OPORTUNITATS</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bona relació amb les entitats i l'Administració local (Ajuntament, Consell Comarcal, biblioteca municipal). - L'actitud col·laborativa de les famílies. - Espais locals que permeten desenvolupar diversos tipus d'activitats.

Factors interns	<p style="text-align: center;">FORTALESES</p> <ul style="list-style-type: none"> - El model organitzatiu horitzontal. - L'organització de l'alumnat en agrupaments heterogenis on tota la diversitat es troba dins de l'aula ordinària. - L'aposta per les metodologies inclusives i per les que posicionen a l'alumnat al centre del procés d'aprenentatge. - Unificació dels criteris metodològics, didàctics i d'avaluació. - L'emergència de projectes i iniciatives per impulsar els vincles amb l'entorn i amb la comunitat educativa. - El sorgiment progressiu de matèries interdisciplinàries i la creació de projectes on intervenen docents de diferents àmbits. - Equip directiu que aposta pels nous reptes. - L'actitud participativa i col·laborativa del professorat. - Bona relació entre els membres del claustre, situació que facilita la convivència i el treball diari. - L'actitud tranquil·la, respectuosa i participativa de l'alumnat. - La participació activa de les famílies. 	<p style="text-align: center;">DEBILITATS</p> <ul style="list-style-type: none"> - Adaptació del professorat al nou model organitzatiu i a la gestió de l'aula basada en la metodologia inclusiva i el treball de les competències. - Les matèries continuen majoritàriament compartimentades.

4. El cineclub de l'INS Terra Alta: la proposta d'intervenció educativa

4.1. Presentació de la proposta

El cineclub de l'INS Terra Alta és una proposta d'intervenció educativa de caràcter transversal que adquireix el cinema com a eix vertebrador i el converteix en un objecte d'ensenyament i en un recurs didàctic per tractar aspectes de diversos àmbits (lingüístic, artístic, social...). Aquesta intervenció està dirigida als alumnes de primer d'ESO del centre. I a causa de la seva transversalitat implica els diferents professors d'aquest nivell. A més, també inclou a altres agents, com les famílies de l'alumnat amb la creació d'espais que fomenten la seva participació. Així com, la implicació de l'Administració local per a l'organització d'algunes activitats.

Aquesta proposta tenyeix tot un any acadèmic i organitza un cineclub que inclou tres fòrums trimestrals, cadascun està guiat per una obra cinematogràfica. Els fòrums s'inicien amb activitats preliminars que permeten a l'alumnat submergir-se en el món de l'expressió audiovisual. Posteriorment, a partir del visionament d'una pel·lícula concreta s'ofereixen activitats interdisciplinàries vinculades a diversos àmbits educatius, com el lingüístic, el social... Per tancar aquests fòrums es presenta als estudiants una tasca significativa i motivadora i s'organitza un taller dirigit a l'alumnat i a les seves famílies.

4.2. Objectius pedagògics

Els objectius generals que guien aquesta proposta d'intervenció educativa són els següents:

1. Estimular el vincle entre les activitats educatives i la quotidianitat dels estudiants.
2. Generar espais educatius dedicats al cinema i al llenguatge audiovisual.
3. Fomentar espectadors crítics.
4. Crear accions educatives contextualitzades i connectades a un eix conductor.
5. Impulsar l'organització d'accions educatives transversals que permetin a l'alumnat assolir i mobilitzar competències de diversos àmbits educatius.
6. Millorar el rendiment educatiu de l'alumnat.
7. Augmentar la implicació de l'alumnat en el procés d'aprenentatge.
8. Vetllar per donar resposta a les necessitats educatives de tot l'alumnat.
9. Potenciar la col·laboració entre els diversos professionals educatius.
10. Estimular la col·laboració entre el centre educatiu i l'Administració local.
11. Generar espais per promoure la participació de les famílies de l'alumnat en les activitats educatives.

Juntament amb aquests objectius generals, les activitats interdisciplinàries que es generen entorn de la pel·lícula que guia cada fòrum trimestral disposen d'objectius específics connectats al seu àmbit educatiu. D'aquesta manera, els docents de cada àmbit organitzen els objectius específics tenint en compte les competències i els continguts que contempla el Currículum Competencial de l'ESO.

Si considerem el model organitzatiu del centre, els objectius generals es comparteixen amb els diversos professors en les trobades de coordinació de tots els professionals educatius que exerceixen la docència a primer d'ESO. A més, els docents d'un mateix àmbit aprofiten aquests espais de coordinació per organitzar els objectius d'aprenentatge i planificar les activitats.

4.3. Nivell educatiu i matèria per aplicar la proposta

El cineclub de l'INS Terra Alta és una intervenció educativa dirigida a l'alumnat de primer d'ESO. Com ja s'anticipa en la introducció, la justificació i la presentació dels objectius, aquesta proposta didàctica està destinada a aquests alumnes perquè durant

l'estada de pràctiques en aquest centre vaig tenir l'oportunitat d'interactuar amb aquest nivell educatiu. Durant l'aplicació de la seqüència didàctica dissenyada vaig realitzar dues observacions que van impulsar la creació d'aquest cineclub. Mentre treballàvem la proposta didàctica dedicada als textos narratius, vaig apreciar i reflexionar sobre les següents observacions:

- Durant la pluja d'idees Què en sabem?, alguns alumnes van aportar pel·lícules o sèries d'animació com a exemples de textos narratius.
- Durant l'aproximació als referents textuais, l'alumnat va associar alguns dels fragments de *Matilda* de Roald Dahl amb l'adaptació cinematogràfica d'aquesta novel·la. Altres alumnes van connectar el fragment de *Les aventures de Tom Sawyer* de Mark Twain amb una sèrie basada en aquesta obra literària.

Per traslladar a la pràctica aquesta proposta s'utilitza la matèria Aprenentatge per Projectes, que el centre ofereix dues hores setmanals exclusivament a l'alumnat al qual es dirigeix aquesta proposta. Aquesta matèria disposa d'un caràcter transversal que requereix la intervenció de docents de diversos àmbits. Per tant, ens ofereix un espai que encaixa amb la interdisciplinarietat que tenyeix aquesta proposta d'intervenció educativa.

4.4. Els agents educatius implicats

Aquesta proposta educativa a causa del seu caràcter transversal requereix la col·laboració entre diversos agents educatius. D'aquesta manera, l'organització i l'aplicació de les accions educatives implica el treball cooperatiu entre els diversos professionals del centre que exerceixen la docència en el nivell educatiu al qual es dirigeix el projecte. Per aconseguir aquesta organització, els diversos docents aprofiten els espais de coordinació que ofereix el model organitzatiu del centre. D'aquesta manera, les reunions de coordinació de cada àmbit educatiu s'utilitzen per planificar les accions educatives i per analitzar com ha funcionat l'aplicació d'aquestes activitats a l'aula.

Juntament amb la implicació de diversos professionals del centre, aquesta proposta crea espais per fomentar la interacció amb altres agents educatius, concretament amb les famílies de l'alumnat. D'aquesta manera, s'aconsegueix involucrar a aquests agents educatius en les activitats didàctiques que es deriven dels fòrums cinematogràfics.

4.5. La col·laboració amb les entitats locals

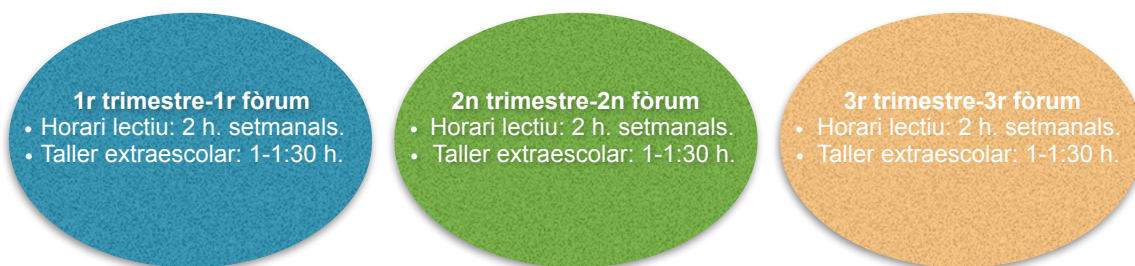
Aquest cineclub també pretén difuminar les línies que separen el centre educatiu de l'entorn que l'envolta. Per aconseguir-ho, la present proposta didàctica inclou pràctiques educatives que es realitzen fora del centre i activitats que impliquen la participació d'altres agents de la comunitat.

Pel que fa a les accions educatives realitzades fora de l'institut, aquestes activitats s'organitzen en espais municipals de Gadesa, concretament a la Biblioteca Dr. Mn. Joan Baptista Manyà i al Casal de Joventut. D'aquesta manera, es requereix la cooperació entre el centre educatiu i l'Administració local, concretament amb l'Ajuntament.

Juntament amb la utilització d'aquests espais municipals, el cineclub inclou activitats que impliquen la col·laboració d'altres agents de la comunitat. A tall d'exemple, destaquen els tallers dedicats a les famílies de l'alumnat. Aquestes activitats s'organitzen conjuntament amb l'Oficina Jove de la Terra Alta, un servei comarcal de joventut que s'encarrega de planificar activitats formatives (Oficina Jove de la Terra Alta, s. d.). Per tant, es requereix la coordinació amb el Consell Comarcal de la Terra Alta que ofereix aquest servei.

4.6. Calendari d'aplicació

Aquesta proposta educativa emmarca tot un any acadèmic, i es divideix en tres fòrums que coincideixen amb cadascun dels trimestres del curs educatiu. D'aquesta manera, els fòrums tenen una durada aproximada de 17 setmanes. Aquest període de temps està dividit en diverses accions educatives i disposa de diferents hores lectives dedicades a aquest projecte. Així com, també inclou activitats fora de l'horari lectiu del centre. El següent esquema sintetitza el calendari d'aplicació d'aquesta proposta educativa:

4.7. Actuacions

Aquest cineclub disposa de diversos tipus d'actuacions educatives que es repeteixen en la tríada de fòrums que inclou l'any acadèmic. La següent taula presenta els cinc tipus d'accions educatives tenint en compte l'espai on es realitzen, els agents organitzadors i il·lustrant-les amb un exemple d'activitat.

Taula 7: Les actuacions trimestrals del cineclub

Tipus d'actuació	Breu descripció	Espai	Agents organitzadors	Exemples d'activitats
Activitats preliminars	Activitats prèvies a la visualització de la pel·lícula: <ul style="list-style-type: none"> • Accions destinades a la introducció de l'alumnat en el llenguatge audiovisuals. • Activitats per introduir la pel·lícula que guia el fòrum trimestral.	Aula ordinària	• Docents	<ul style="list-style-type: none"> • Presentació de la pràctica del cineclubisme. • Activitat d'anticipació (àmbit lingüístic): presentar el cartell de la pel·lícula: fer preguntes als alumnes sobre l'argument, els personatges...
Visualització de la pel·lícula		Biblioteca municipal de Gandesa	• Docents • Bibliotecaris	
Activitats interdisciplinàries entorn de la pel·lícula projectada	Activitats posteriors al visionament de la pel·lícula. <ul style="list-style-type: none"> • Accions connectades amb diversos àmbits educatius.	Aula ordinària	• Docents d'un àmbit educatiu concret	• Àmbit lingüístic: tractar l'estructura de la narració a partir de la pel·lícula.

Tasca final	Repte motivador que permet a l'alumnat mobilitzar els coneixements adquirits i les competències desenvolupades durant el fòrum cinematogràfic.	Aula ordinària	• Docents	
Taller per als alumnes i les seves famílies sobre un dels temes de la pel·lícula	Taller organitzat fora de l'horari lectiu del centre que fomenta la participació de les famílies en les activitats educatives. La temàtica de l'activitat està vinculada al film.	Casal de Joventut de Gandesa	<ul style="list-style-type: none"> • Docents • Administració local: Ajuntament de Gandesa i Consell Comarcal de la Terra Alta 	<ul style="list-style-type: none"> • Taller per fomentar el reciclatge [Pel·lícula projectada: WALL·E (2008)]

La taula anterior ens permet observar que les diverses actuacions educatives que acompanyen els fòrums del cineclub disposen d'un caràcter transversal que fomenta el treball d'aspectes de diversos àmbits educatius. No obstant això, cal destacar que entre l'entrellat interdisciplinari aquesta proposta ens dona l'oportunitat d'aplicar accions educatives estretament connectades amb l'àmbit lingüístic. Com il·lustra la taula anterior, diversos tipus d'actuacions estimulen la introducció d'activitats relacionades amb la didàctica de les llengües i la literatura, com les activitats preliminars prèvies al film i les accions interdisciplinàries després de la visualització de la pel·lícula.

4.8. Metodologia

Aquesta proposta didàctica per traslladar a la pràctica les diferents actuacions aposta per opcions metodològiques actives que situen a l'alumnat al centre del procés d'aprenentatge. D'aquesta manera, segueix els acords metodològics realitzats pels diversos professionals educatius del centre. A més, també es consideren les observacions d'aula que ens demostren que l'actitud dels estudiants als quals ens dirigim és més activa quan s'apliquen metodologies que els converteixen en els protagonistes del procés d'aprenentatge.

Aquestes metodologies actives estimulen la interacció entre iguals i l'intercanvi comunicatiu. Entre les diverses opcions que ens ofereix aquest tipus de metodologia s'aposta per l'aprenentatge per projectes que presenta reptes motivadors a l'alumnat i els dona l'oportunitat de resoldre'ls adquirint una actitud activa. A més, aquesta metodologia permet crear espais on s'interrelacionen diversos àmbits i, per tant, encaixa amb la interdisciplinarietat que acompanya aquesta proposta d'intervenció educativa.

4.9. L'atenció a la diversitat de l'alumnat

Aquesta proposta s'aplica en un context educatiu que segueix el model inclusiu propi del sistema educatiu català. D'aquesta manera, tota la diversitat es troba dins de l'aula ordinària i per donar resposta a les necessitats educatives de tot l'alumnat el cineclub utilitza estratègies i mesures universal, metodologies i recursos didàctics.

Pel que fa a les estratègies i les mesures universal, s'utilitza la presència del suport addicional d'altres professionals educatius dins de l'aula ordinària. Una pràctica habitual en el context educatiu en què s'aplica aquesta proposta. A més, s'aposta per altres estratègies com l'organització social de l'aula per parelles o en grups heterogenis que estimula l'ajuda entre iguals. Així com, la distribució del temps flexible que fomenta la participació de tot l'alumnat considerant els diferents ritmes de treball.

Amb relació a les metodologies, com ja es presenta en el subapartat anterior, s'aposta per opcions metodològiques actives que fomenten l'ajuda entre iguals. D'aquesta manera, aquesta interacció entre els diversos estudiants estimula la participació de tot l'alumnat. Juntament amb aquestes estratègies, mesures i metodologies, en alguns casos també es poden realitzar adaptacions dels materials didàctics o d'algunes activitats amb l'objectiu de donar resposta a les necessitats de l'alumnat.

L'atenció de la diversitat dins de l'aula, també està connectada amb el cinema i l'expressió audiovisual que guien aquest projecte educatiu. Aquest fil conductor, com aporten els especialistes del món educatiu (Martín, 2009, p. 400), també es converteix en un recurs didàctic que ofereix vies alternatives a l'alumnat per introduir-se en el procés d'aprenentatge.

4.10. Sistema d'avaluació del projecte

L'avaluació esdevé un element clau per a la millora contínua, i una eina per a la valoració del grau d'assoliment dels objectius que guien la proposta d'intervenció educativa. Per valorar aquesta proposta s'utilitzen diferents mecanismes, concretament un sistema d'avaluació amb indicadors, un diari d'observació d'aula, una memòria anual i la valoració de la inspecció. D'aquesta manera, l'avaluació d'aquest projecte implica la intervenció de diversos agents interns, com els docents i el director del centre, i extern, com la inspecció.

Pel que fa al sistema d'avaluació basat en indicadors, es consideren les aportacions que el Departament d'Ensenyament (2017, p. 22) inclou sobre l'avaluació en el *Marc de la innovació pedagògica a Catalunya*. D'aquesta manera, per valorar aquest projecte es tenen en compte dos tipus d'indicadors, concretament els de procés i els d'impacte. La taula següent inclou els diversos indicadors que els professionals educatius del centre (docents i equip directiu) utilitzaran per valorar aquesta proposta considerant ambdós tipus d'indicadors. Així com, la taula també sintetitza els quantitius per avaluar-los i els agents implicats en aquesta valoració.

Taula 8: Indicador d'avaluació del projecte educatiu

	Tipus d'indicador	Quantitatiu		
		poc	bastant	molt
	Indicadors de procés			
	Les activitats educatives estimulen el vincle amb la quotidianitat dels estudiants.			
	Aplicar la proposta està generant espais destinats al cinema i al llenguatge audiovisual.			
	Les accions educatives estan contextualitzades i segueix un eix conductor.			
	Les accions educatives de caràcter transversal van en augment.			
Agent implicat	Indicadors d'impacte			
Alumnat	L'alumnat ha millorat els resultats acadèmics respecte al curs passat.			
	L'alumnat ha augmentat la implicació en les activitats educatives.			

	L'alumnat ha augmentat l'actitud crítica envers els materials audiovisuals.			
	L'alumnat ha desenvolupat competències de diversos àmbits.			
Docent	Ha millorat la col·laboració entre el centre educatiu i l'Administració local.			
	Ha augmentat la col·laboració entre els diversos professionals educatius del centre.			
Família	Ha augmentat la participació de les famílies en les activitats educatives.			

Aquest sistema d'avaluació ens ajuda a efectuar el seguiment de la proposta, conèixer el grau d'assoliment dels objectius pedagògics generals que guien aquest projecte i observar altres fenòmens connectats amb l'aplicació de la intervenció. Per tant, a partir d'aquesta informació es poden prendre decisions com la suspensió o l'eliminació de la proposta, la reorientació d'alguns aspectes que no funcionen a la pràctica i la continuació o consolidació del projecte iniciat.

Juntament amb el sistema d'indicadors s'aposta per impulsar la redacció de diaris d'observació d'aula. Aquest document inclou les diferents observacions que els docents recopilen durant l'aplicació de les activitats. Unes observacions que s'acompanyen de reflexions i propostes per millorar la intervenció educativa. D'aquesta manera, es consideren diferents factors, com l'activitat pròpiament dita, la metodologia aplicada, l'actitud de l'alumnat, les interaccions generades entre els estudiants, la temporització, etc. Els docents de cada àmbit utilitzen els espais de coordinació setmanals per redactar aquest document. Així com, per compartir amb altres professionals educatius les observacions i les reflexions realitzades. El contingut d'aquests diaris d'observacions es converteix en una font d'informació per a la redacció de la memòria anual del projecte educatiu. En la redacció d'aquest document hi participaran els diversos docents que apliquen aquesta proposta educativa i el director del centre.

En l'avaluació d'aquesta proposta també hi intervenen agents externs al centre, concretament la inspecció. En l'àmbit de la inspecció es presentarà un informe de síntesis, juntament amb la memòria anual i el sistema d'indicadors d'avaluació creats per valorar aquest projecte.

4.11. *Charlie i la fàbrica de xocolata*, la pel·lícula que ens acompanyarà durant el primer trimestre

Aquest apartat pretén il·lustrar el projecte d'innovació educativa descrit en les seccions anteriors. D'aquesta manera, focalitza l'atenció en el primer trimestre i aporta el material audiovisual que guiarà el primer fòrum del cineclub. A partir d'aquesta obra cinematogràfica es presenten actuacions concretes que es traslladaran a la pràctica aportant sessions i tenint en compte el material educatiu i les activitats per a l'alumnat.

Pel que fa la pel·lícula, per aquest primer fòrum s'ha seleccionat *Charlie i la fàbrica de xocolata* (Burton, 2005)² que es basa en la novel·la homònima de Roald Dahl. Per tant, s'aposta per una adaptació cinematogràfica d'una novel·la clàssica de la literatura infantil i juvenil. En relació amb l'àmbit lingüístic, aquesta pel·lícula dona visibilitat a altres maneres de narrar històries que formen part de la quotidianitat dels

² En l'annex 1 s'inclou la fitxa tècnica i la sinopsis d'aquesta adaptació cinematogràfica.

alumnes als quals ens dirigim. Així com, també ens permet generar un vincle entre el cinema i la literatura considerant els diversos tipus de llenguatge que utilitzen aquests medis. Aquesta connexió també ens dona l'oportunitat de fomentar la lectura introduint fragments de referents textuais a l'aula, com fragments de la novel·la en què es basa el film o altres textos sobre la temàtica tractada. Juntament amb els aspectes relacionats amb l'àmbit lingüístic que ens aporta aquesta adaptació, també ens presenta elements d'altres àmbits, com el social, el científicotecnològic... D'aquesta manera, el context en què es desenvolupa la història ens ofereix l'oportunitat d'estimular l'anàlisi d'esdeveniments històrics i l'estudi de diversos avenços tecnològics. A més, algunes de les temàtiques d'aquest film donen resposta a diversos temes de l'acció tutorial, com l'educació en valors.

Com es presenta en un dels subapartats anteriors, aquesta proposta educativa inclou diversos tipus d'actuacions connectades amb la pel·lícula que guia el fòrum cinematogràfic. Per il·lustrar les accions educatives que acompanyarien aquesta pel·lícula, aquesta secció focalitza l'atenció en les activitats interdisciplinàries.³ Considerant l'especialitat que he cursat en aquest Màster de Formació del Professorat, per exemplificar aquestes activitats es presenta un conjunt de sessions relacionades amb l'àmbit lingüístic.

4.11.1. Interdisciplinarietat entorn de la pel·lícula: les activitats de l'àmbit lingüístic

Aquesta proposta d'intervenció educativa, com es presenta en el subapartat actuacions del projecte, inclou activitats interdisciplinàries connectades amb la pel·lícula visualitzada. Per il·lustrar aquest tipus d'actuació, la taula següent presenta sis sessions connectades a un àmbit concret. D'aquesta manera, aquestes sessions exemplifiquen diverses activitats connectades amb l'àmbit lingüístic que adquireixen com a fil conductor l'adaptació cinematogràfica projectada.⁴

Taula 9: Activitats de l'àmbit lingüístic

	Activitat	Relacions interactives	T.	Recursos materials	Organització social d'aula	Dimensions àmbit lingüístic
S1	Què en sabem de la història? Recuperem l'anticipació que havíem fet abans de la visualització de la pel·lícula. Després realitzem diverses activitats de comprensió literal i valorativa.	<ul style="list-style-type: none"> • Professorat Oferir seguiment durant la realització de les activitats i gestionar l'aula. • Alumnat: Actitud participativa. 	1h	<ul style="list-style-type: none"> • Professorat Pissarra, ordinador amb accés a Internet. • Alumnat Ordinador amb accés a Internet i Dossier d'activitats. 	<ul style="list-style-type: none"> • Grup classe • Treball individual • Treball per parelles. 	<ul style="list-style-type: none"> • Dimensió oral • Comprensió literal i valorativa.
S2	Narracions i més narracions A partir de l'adaptació cinematogràfica extraïem i analitzem algunes característiques dels textos narratius (punt de vista del narrador, estructura textual i personatges).	<ul style="list-style-type: none"> • Professorat Oferir referents i aspectes teòrics; gestionar l'aula. • Alumnat: Actitud d'escolta i participativa. 	1h	<ul style="list-style-type: none"> • Professorat Pissarra, ordinador amb accés a Internet. • Pel·lícula <i>Charlie i la fàbrica de xocolata</i>. • Alumnat Material escolar (bolígraf, fulls); ordinador amb accés a Internet; Dossier d'activitats. 	<ul style="list-style-type: none"> • Grup classe • Treball individual 	<ul style="list-style-type: none"> • Dimensió oral • Dimensió lectora • Anàlisi de les característiques d'un gènere textual a partir de la pel·lícula.

³ En l'annex 2 s'inclou la seqüenciació d'activitats per il·lustrar altres actuacions de la proposta d'intervenció educativa (activitats preliminars, visualització de la pel·lícula i taller per a l'alumnat i les famílies).

⁴ En l'annex 3 s'inclou el dossier per a l'alumnat que presenta mostres d'activitats per realitzar en cadascuna de les sessions dedicades a l'àmbit lingüístic.

S3	<p>Saps d'on provenen els caramels de fresa? Visualitzem l'escena que ens presenta l'origen del cotó fluix de sucre. Després, creem una explicació imaginària per exposar l'origen d'una altra llatinadura. Per tancar la sessió, ho presentem als companys.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Professorat Ofertir referents i seguiment durant la realització del taller; estimular la participació de l'alumnat; gestionar l'aula. • Alumnat Actitud d'escolta i participativa. 	1h	<ul style="list-style-type: none"> • Professorat Pissarra, ordinador amb accés a Internet. Pel·lícula <i>Charlie i la fàbrica de xocolata</i>. • Alumnat Material escolar (bolígraf, fulls, retoladors de colors); ordinador amb accés a Internet; telèfon mòbil; Dossier d'activitats. 	<ul style="list-style-type: none"> • Grup classe • Treball individual • Grups de 4 membres 	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Dimensió oral</u> • <u>Dimensió expressió escrita</u> • <u>Dimensió comunicació oral</u> <p>Creació d'un text a partir de la visualització d'una escena de la pel·lícula. Presentació oral a l'aula.</p>
S4	<p>Som inventors de llatinadures! Visualitzem l'escena en què els protagonistes descobreixen la sala dels invents. Després, inventem una llatinadura. Redactem la informació connectada a aquest nou dolç i ho presentem als companys.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Professorat Ofertir seguiment durant la realització del taller; estimular la participació de l'alumnat; gestionar l'aula. • Alumnat Actitud d'escolta i participativa. 	1h	<ul style="list-style-type: none"> • Professorat Pissarra, ordinador amb accés a Internet. Pel·lícula <i>Charlie i la fàbrica de xocolata</i>. • Alumnat Material escolar (bolígraf, fulls, retoladors de colors); ordinador amb accés a Internet; Dossier d'activitats. 	<ul style="list-style-type: none"> • Grup classe • Treball individual • Grups de 4 membres 	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Dimensió oral</u> • <u>Dimensió expressió escrita</u> • <u>Dimensió comunicació oral</u> <p>Invençió d'un producte a partir d'una escena de la pel·lícula. Presentació a l'aula en format audiovisual.</p>
S5	<p>La pel·lícula està basada en una novel·la! Investiguem-ho! Investiguem entorn de la novel·la en què es basa la pel·lícula visualitzada. Aquesta informació ens condueix cap a la lectura de dos fragments breus de la novel·la per comparar-ho amb l'adaptació cinematogràfica. Per tancar la sessió, presentem un article relacionat amb aquesta història.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Professorat: Ofertir referents textuais i seguiment durant la realització d'activitats; estimular la participació de l'alumnat. • Alumnat: Actitud d'escolta i participativa. 	1 h.	<ul style="list-style-type: none"> • Professorat Pissarra, ordinador amb accés a Internet. Pel·lícula <i>Charlie i la fàbrica de xocolata</i>. • Alumnat Material escolar (bolígraf, fulls); ordinador amb accés a Internet; Dossier d'activitats. 	<ul style="list-style-type: none"> • Grup classe • Treball per parelles • Treball individual 	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Dimensió comprensió lectora</u> • <u>Dimensió literària</u> <p>Aproximació a un autor de la literatura universal i als seus textos. Foment de l'hàbit lector a partir de fragments literaris i de textos quotidians.</p>
S6	<p>Charlie i la fàbrica de xocolata, podria tenir un nou final! Visualitzem l'escena final. Després, proposem un altre final possible per a la història.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Professorat: Gestionar l'aula i ofertir seguiment durant la realització de la proposta; • Alumnat: Actitud proactiva i participativa. 	1h	<ul style="list-style-type: none"> • Professorat Pissarra, ordinador amb accés a Internet. Pel·lícula <i>Charlie i la fàbrica de xocolata</i>. • Alumnat Material escolar (bolígraf, fulls); ordinador amb accés a Internet; Dossier d'activitats. 	<ul style="list-style-type: none"> • Grup classe • Treball per parelles. 	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Dimensió oral</u> • <u>Dimensió expressió escrita</u> <p>Creació d'un final alternatiu per a la pel·lícula.</p>

La taula anterior inclou diverses sessions que ens donen l'oportunitat de treballar a l'aula competències de quatre dimensions de l'àmbit lingüístic (Generalitat de Catalunya Departament d'Ensenyament, 2015b), concretament de la dimensió literària, comprensió lectora, expressió escrita i comunicació oral. D'aquesta manera, adquirint una adaptació cinematogràfica com a fil conductor es poden crear activitats de llengua i literatura contextualitzades i motivadores per a l'alumnat. Juntament amb la mobilització de les competències d'aquest àmbit, aquestes sessions també consideren les competències dels àmbits transversals, com el digital i el personal i social. D'aquesta manera, l'ús de les noves tecnologies, com els entorns digitals

compartits, la creació de material audiovisual i la cerca d'informació a Internet, estimulen el desenvolupament de competències digitals (Generalitat de Catalunya Departament d'Ensenyament, 2015a). Pel que fa a l'àmbit personal i social (Generalitat de Catalunya Departament d'Ensenyament, 2018), aquest es considera en l'estimulació de la participació a l'aula i el foment del treball col·laboratiu. Per tant, aquesta seqüència d'activitats connectada amb l'àmbit lingüístic té en compte el Currículum Competencial de l'ESO.

Per treballar aquestes competències s'aposta per activitats que atorguen protagonisme a l'alumnat i el posicionen en el centre del procés d'aprenentatge. L'alumnat participa activament de l'aprenentatge a partir de diversos tipus d'organització d'aula, com el grup classe, el treball individual, en parelles o en grups. A més, s'aposta per la presentació de materials educatius diferents, com referents textuais, vídeos... que permeten a tots els estudiants participar de les activitats d'aula. D'aquesta manera, la flexibilitat de l'organització de l'aula estimula la interacció entre els diversos alumnes i fomenta l'ajuda entre iguals. A més, la presentació d'una multiplicitat de materials educatius fomenta l'aproximació de tot l'alumnat al procés d'aprenentatge. Per tant, podem considerar que aquests dos aspectes es converteixen en mesures d'atenció a la diversitat de l'alumnat que encaixen amb el model inclusiu que s'aplica en el centre educatiu.

Tot i que, la seqüenciació d'activitats focalitza l'atenció en l'àmbit lingüístic, entorn d'aquesta pel·lícula que guia el primer trimestre sorgirien activitats d'altres àmbits. D'aquesta manera, si ens centrem en un altre àmbit concret, en relació amb el social el context en què es desenvolupa la història de la pel·lícula ens ofereix l'oportunitat de treballar la Revolució Industrial considerant sistemes de producció, com el Taylorisme i el Fordisme.

5. Recapitulacions i conclusions

Al llarg d'aquestes pàgines, aquest treball ha abordat l'objectiu d'aportar les bases del cineclub de l'institut Terra Alta, un projecte d'innovació educativa. En aquesta secció es recapitulen els punts clau que ens han conduït cap a la modelació d'aquest projecte, des del seu origen, passant per la fonamentació teòrica i el context educatiu en què s'emmarca, fins a arribar als aspectes específics d'aquesta proposta educativa.

1. Les observacions d'aula que originen el cineclub de l'institut Terra Alta: la interrelació que l'alumnat de primer d'ESO genera entre els textos narratius i els referents audiovisuals

Aquesta proposta sorgeix de les observacions d'aula realitzades durant el segon període de pràctiques a l'INS Terra Alta. Durant aquesta estada al centre, l'aplicació de la seqüència didàctica que seguia com a fil conductor els textos narratius, em va permetre observar que l'alumnat vinculava aquest gènere discursiu amb diversos referents cinematogràfics. Per tant, aquestes observacions van fomentar la reflexió entorn del paper que el cinema i el material audiovisual hauria de tenir dins dels centres educatius actuals.

2. El marc teòric dual que fonamenta aquest projecte educatiu: les aportacions pedagògiques que connecten el cinema i l'educació i les normatives del sistema educatiu català

Aquest projecte es fonamenta a partir d'un marc teòric que considera dues dimensions, d'una banda, les aportacions acadèmiques publicades per diferents professionals del món educatiu i, d'altra, el marc normatiu del sistema educatiu de Catalunya.

Pel que fa a les aportacions acadèmiques, com que aquest projecte sorgeix de les observacions d'aula, la dimensió pedagògica ha analitzat les publicacions entorn de la figura del docent com a investigador. A més, tenint en compte l'eix vertebrador d'aquest projecte, s'han considerat les teories acadèmiques que connecten el cinema i l'educació. A partir de les aportacions d'especialistes com Ramon Breu i Alba Ambròs hem anat descobrint com el material audiovisual pot d'introduir-se als centres educatius com a objecte d'aprenentatge. D'aquesta manera, s'aposta per atorgar protagonisme a la història del cinema i a les tècniques i al llenguatge propis del material audiovisual. Aquests especialistes també reivindiquen l'ús del cinema com a recurs didàctic. D'una banda, el seu potencial interdisciplinari ens ofereix l'oportunitat de crear propostes educatives de caràcter transversal, així com, també es converteix en una eina didàctica per a un àmbit d'ensenyament concret, com l'aprenentatge de les llengües i la literatura. D'altra banda, el cinema com a recurs didàctic és compatible amb el model educatiu inclusiu, ja que s'adapta a les necessitats educatives de tot l'alumnat i ofereix opcions alternatives a l'aprenentatge convencional. La integració del cinema a les aules és una qüestió plantejada per diversos professionals del món educatiu. Amb la intenció de donar resposta a aquestes inquietuds els especialistes Ramon Breu i Alba Ambròs van encetar el projecte CinEscola.

El marc teòric d'aquest projecte educatiu també considera les normatives del sistema d'educació de Catalunya. D'aquesta manera, la proposta educativa presentada està condicionada pels dos objectius prioritaris d'aquest sistema educatiu: l'èxit escolat i l'excel·lència. A més, parteix d'altres aportacions de les lleis educatives com l'èmfasi del foment de la cooperació entre els diversos agents de la comunitat, i la generació de lligams entre el centre educatiu i l'Administració local. Juntament amb

aquests aspectes, també es considera la cultura de l'avaluació que ha de tenir tot el sistema educatiu.

3. El marc pràctic per aplicar aquesta proposta educativa: l'institut Terra Alta, un centre educatiu, amb un disseny organitzatiu horitzontal i un model inclusiu per distribuir l'alumnat, que estimula la interacció entre els diversos agents educatius i fomenta la interrelació amb l'entorn on es troba

El projecte d'innovació educativa presentat es desenvolupa per aplicar-se en un centre educatiu específic, concretament l'INS Terra Alta. D'aquesta manera, s'han analitzat les característiques del centre que condicionen l'organització i l'aplicació d'aquesta proposta educativa.

Pel que fa a l'organització, aquest institut disposa d'un model horitzontal que atorga protagonisme als equips docents i els ofereix una hora setmanal de coordinació. Aquest disseny organitzatiu fomenta les reunions entre els diferents professionals que afavoreixen les reflexions pedagògiques, els acords metodològics, la planificació de les sessions i el foment de la interdisciplinarietat.

En relació amb l'organització de l'alumnat, s'aposta pel model educatiu inclusiu i els estudiants es distribueixen en grups heterogenis que inclouen tota la diversitat dins de l'aula ordinària. Per gestionar la diversitat, els docents utilitzen metodologies educatives actives que posicionen l'alumnat al centre del procés d'aprenentatge. A més, per donar resposta a les necessitats educatives de tots els estudiants entra a l'aula amb el docent un altre agent educatiu.

Aquest centre vetlla per la interacció entre els diversos agents educatius. D'una banda, es fomenta la comunicació amb les famílies de l'alumnat i, d'altra, s'estimula la interacció entre els diferents professionals del centre. A més, l'institut aposta per interrelacionar-se amb l'entorn on es troba. Per tant, es generen iniciatives que estimulen la relació entre el centre educatiu i el seu entorn.

4. El cineclub de l'institut Terra Alta: projecte transversal d'innovació educativa col·laborativa que adquireix el cinema com a eix vertebrador

El cineclub de l'INS Terra Alta és un projecte transversal d'innovació educativa dirigit a l'alumnat de primer d'ESO de l'institut Terra Alta. Aquesta proposta adquireix el cinema com a eix vertebrador i el converteix en objecte d'ensenyament i en recurs didàctic per mobilitzar coneixements de diferents àmbits educatius.

4.1. Projecte anual dividit en fòrums trimestrals guiats per una pel·lícula concreta que s'acompanya de diverses actuacions que requereixen la col·laboració i impliquen la participació de diversos agents educatius

Aquest projecte emmarca tot un any acadèmic i inclou fòrums trimestrals guiats per una obra cinematogràfica. En aquesta tríada de fòrums es repeteixen els següents cinc tipus d'actuacions educatives:

- Activitats preliminars al visionament de la pel·lícula que permeten a l'alumnat introduir-se en el llenguatge audiovisual i presentar l'obra cinematogràfica que guia el fòrum.
- Visionament de la pel·lícula que es realitza a la biblioteca municipal de Gandesa.
- Activitats interdisciplinàries entorn de la pel·lícula projectada.
- Tasca final que permet a l'alumnat mobilitzar els coneixements adquirits durant el fòrum.
- Taller per als alumnes i les seves famílies vinculat amb un dels temes de la pel·lícula. Aquesta activitat es realitza fora de l'horari lectiu del centre en el Casal de Joventut de Gandesa. D'aquesta manera, l'organització d'aquesta acció implica la col·laboració entre l'institut i les entitats locals.

Les diverses accions educatives que inclouen els fòrums trimestrals del cineclub reflecteixen la transversalitat de la proposta que implica la col·laboració entre els diversos professionals del centre. A més, incorporen pràctiques escolars que involucren altres agents educatius com les famílies. Així com, també s'organitzen activitats fora del centre que requereixen la interacció amb l'Administració local i, per tant, difuminen les línies que separen el centre educatiu de l'entorn on es troba.

4.2. L'aplicació a la pràctica a partir de metodologies actives que atorguen protagonisme a l'alumnat i encaixen amb el model educatiu inclusiu

Per traslladar a la pràctica aquestes actuacions educatives s'aposta per opcions metodològiques actives que converteixen a l'alumne en el protagonista del procés d'aprenentatge. D'aquesta manera, s'estimula la interacció entre iguals i l'intercanvi comunicatiu. Així com, la participació de tot l'alumnat i l'ajuda entre iguals que encaixa amb el model inclusiu que inclou tota la diversitat dins de l'aula ordinària. En relació amb l'atenció a la diversitat, aquesta proposta adquirint el cinema com a eix vertebrador el converteix en un recurs didàctic que ofereix vies alternatives a l'alumnat per introduir-se en el procés d'aprenentatge.

4.3. El projecte inclou un sistema d'avaluació amb una tríada de mecanisme per valorar aquesta proposta

Per valorar aquesta proposta educativa s'ofereix un sistema d'avaluació que utilitza diferents mecanismes, com un sistema qualitatiu amb indicadors, un diari d'observació d'aula, una memòria anual i la valoració de la inspecció. Per tant, l'avaluació del projecte requereix la intervenció d'agents interns al centre, com els docents i el director, i externs, com la inspecció.

4.4. Per exemplificar el projecte educatiu: *Charlie i la fàbrica de xocolata*, l'adaptació cinematogràfica que guia el primer fòrum i les activitats connectades amb l'àmbit lingüístic

Per il·lustrar aquest projecte d'innovació educativa, s'ha seleccionat una obra cinematogràfica per conduir el primer trimestre, concretament *Charlie i la fàbrica de xocolata* (Burton, 2005), l'adaptació cinematogràfica de la novel·la homònima de Roald Dahl. Considerant l'especialitat que he cursat en el Màster de Formació del Professorat, per exemplificar les activitats interdisciplinàries entorn d'aquesta pel·lícula s'ha presentat una seqüenciació de sessions relacionades amb l'àmbit lingüístic. Tenint en compte el Currículum Competencial de l'ESO, aquestes activitats ofereixen l'oportunitat d'introduir a l'aula competències de l'àmbit lingüístic de diverses dimensions.

5. El següent pas: l'aplicació del cineclub de l'institut Terra Alta

Finalment, destacar que aquest treball de final de màster presenta les bases del cineclub de l'institut Terra Alta. Després de modelar les característiques bàsiques del projecte, el següent pas requeriria tenir l'oportunitat de traslladar aquesta proposta a la pràctica.

6. Bibliografia i materials de consulta

• Llibres

- Breu, R. (2015). *101 activitats de competència audiovisual*. Barcelona: Editorial Graó.
- Breu, R., i Ambròs, A. (2007). *Cinema i educació. El cinema a l'aula de primària i secundària*. Barcelona: Editorial Graó.
- Breu, R., i Ambròs, A. (2011a). *CinEscola. Propostes didàctiques de cinema a primària i secundària*. Barcelona: Editorial Graó.
- Breu, R., i Ambròs, A. (2011b). *10 idees clau. Educar en mitjans de comunicació. La educació mediàtica*. Barcelona: Editorial Graó.
- Dahl, R. (2004). *Charlie i la fàbrica de xocolata*. (4a ed.). Barcelona: La Magrana.
- Martín, R. A. (2009). *Manual de Didàctica de la Lengua y la Literatura*. Madrid: Editorial Síntesis.

• Articles

- Porlán, R. (2011). El maestro como investigador en el aula. Investigar para conocer, conocer para enseñar. *Docencia e investigación en el aula. Una relación imprescindible*, 25-45
- (2019, febrer 21). Lacasitos esconde billetes dorados como en 'Charlie y la fábrica de chocolate'. *La Vanguardia*. Recuperat 21 de maig de 2019. Recuperat de <https://www.lavanguardia.com/comer/al-dia/20190221/46612834368/lacasitos-billetes-dorados-willy-wonka.html>

• Documents del Departament d'Educació

- Generalitat de Catalunya Departament d'Educació. (2007). *Guia per elaborar i aplicar un pla estratègic*. Barcelona: Servei de Difusió i Publicacions.
- Generalitat de Catalunya Departament d'Ensenyament. (2015a). *Competències bàsiques de l'àmbit digital* (2a ed.). Barcelona: Servei de Comunicació i Publicacions, Direcció General d'Educació Infantil i Primària.
- Generalitat de Catalunya Departament d'Ensenyament. (2015b). *Competències bàsiques de l'àmbit lingüístic. Llengua i literatura (catalana i castellana)* (2a ed.). Barcelona: Servei de Comunicació i Publicacions, Direcció General d'Educació Infantil i Primària.
- Generalitat de Catalunya Departament d'Ensenyament. (2017). *Marc de la innovació pedagògica a Catalunya*. Barcelona: Servei de Difusió i Publicacions.
- Generalitat de Catalunya Departament d'Ensenyament. (2018). *Competències bàsiques de l'àmbit personal i social*. Barcelona: Servei de Comunicació i Publicacions, Direcció General d'Educació Infantil i Primària.

• Lleis educatives

- LLEI 12/2009, de 10 de juliol, d'educació, DOGC 5422 (2009).

• Documents de centre de l'institut Terra Alta

- Institut Terra Alta. (2016). *Projecte de direcció 2016-2020*. Recuperat de <https://agora.xtec.cat/iesterraalta/docs/projecte-de-direccio-2016-20/>
- Institut Terra Alta. (2017). *Projecte Educatiu de Centre*. Recuperat de <https://agora.xtec.cat/iesterraalta/docs/projecte-educatiu-de-centre/>
- Institut Terra Alta. (2018a). *Acollida del Professorat 2018-2019*.
- Institut Terra Alta. (2018b). *Normes d'organització i funcionament del centre*. Recuperat de <https://agora.xtec.cat/iesterraalta/docs/normes-dorganitzacio-i-funcionament/>

- Materials audiovisuals

- Animax (Productores), i Takeshi Honika (Director). (1980). *Les aventures de Tom Sawyer* [Sèrie de televisió]. Barcelona: TV3.
- Jersey Films (Productora), i DeVito, D. (Director).(1996). *Matilda* [DVD]. Madrid: Sony Pictures Entertainment Iberia.
- MGM (Productora), i Edward Buzzell (Director).(2004). *Una tarde en el circo* [DVD]. Madrid: Warner Bros.
- Neue Constantin Film (Productora) i Wolfgang Petersen (Director). (1984). *La Historia interminable* [DVD]. Madrid: Filmayer Video.
- Patagonik Film Group (Productora) i Fabián Bielinsky (Director). (2000). *Nueve Reinas* [DVD]. Madrid: Publico, DL.
- Star Film Company (Productora) i Georges Méliès (Director). (2011). *El viaje a la luna* [DVD]. Valladolid : Divisa.
- Studio Ghibli (Productora), i Hayao Miyazaki (Director). (2012). *Mi vecino totoro* [DVD]. Madrid: Aurum.
- Una mà de contes. (2014, novembre 25). *El molinet de sal*. [vídeo]. Recuperat el 15 de maig de <https://www.ccma.cat/tv3/alacarta/programa/El-molinet-de-sal/video/851999/>
- Village Roadshow Pictures, The Zanuch Company, Plan B Entertainment (Productores), i Tim Burton (Director). (2005). *Charlie i la fàbrica de xocolata* [DVD]. Madrid: Warner Bros.

- Pàgines web

- Breu, R., Ambròs, A. i Soriano, J. (s. d.). *Cinescola*. Recuperat el 16 de maig de 2019 de <http://cinescola.info>
- Oficina Jove de la Terra Alta (s. d.). *Pack Instituts*. Recuperat el 16 de maig de 2019 de <http://joveterraalta.org/index.php/servei-comarcal-de-joventut/packs-instituts>

7. Annexos

7.1. Annex 1: *Charlie i la fàbrica de xocolata*

Fitxa tècnica i artística (Breu, Ambròs i Soriano, s.d.)

- Títol original: Charlie and the chocolate factory
- Direcció: Tim Burton
- Guió: John August basat en la novel·la de Roald Dahl
- Productors: Richard D. Zanuck i Brad Grey
- Productors executius: Patrick McCormick; Felicity Dahl; Michael Siegel; Graham Burke i Bruce Berman
- Director de fotografia: Philippe Rousselot
- Muntatge: Chris Lebenzon
- Música: Danny Elfman
- Efectes visuals: Nick Davis
- País: EUA–Anglaterra
- Any: 2005
- Productora: Warner Bros. Pictures
- Durada: 115 minuts
- Intèrprets: Johnny Depp (Willy Wonka), Freddie Highmore (Charlie Bucket), David Kelly (Avi Joe), Helena Bonham Carter (Senyora Bucket), Noah Taylor (Senyor Bucket), Missi Pyle (Senyora Beauregarde), James Fox (Senyor Salt), Deep Roy (Oompa Loompa), Christopher Lee (Doctor Wonka)

Sinopsis

La majoria dels vespres a can Bucket, el sopar és un vol de sopa de col aigualida que en Charlie comparteix amb la seva mare, el seu pare, els seus dos avis i les seves dues àvies. Casa seva és una petita, atrotinada i amb força corrent d'aire, però està plena de bon ambient i d'amor. Des de la seva finestra, Charlie veu la fàbrica de xocolata de Willy Wonka i somnia amb el que deu haver-hi dins. Un dia Willy Wonka anuncia que explicarà els seus secrets i la seva màgia a cinc nens i nenes que trobin bitllets daurats a l'interior de cinc xocolatines Wonka. Els primers quatre nens i nenes que tenen els bitllets són presumptuosos i malcriats. Llavors Charlie troba una moneda al carrer i aconsegueix, inesperadament, el cinquè bitllet per entrar a la fàbrica Wonka. Acompanyat del seu avi Joe, Charlie coneixerà l'enigmàtic Willy Wonka que li ensenyarà un món de fantasia delirant (Breu, Ambròs i Soriano, s.d.).

Cartell de *Charlie i la fàbrica de xocolata*

7.2. Annex 2: Actuacions entorn de *Charlie i la fàbrica de xocolata*, la pel·lícula que ens acompanyarà durant el primer trimestre

Les activitats preliminars

La taula següent inclou sis sessions per exemplificar les activitats prèvies a la visualització de l'obra cinematogràfica. Aquestes sessions estan destinades a la introducció de l'alumnat en el llenguatge audiovisual i a la presentació de la pel·lícula que guiarà el primer trimestre.⁵

Taula 10: activitats preliminars

Activitat	Relacions interactives	T	Recursos materials	Organització social d'aula	Comentaris
S1 El cineclubisme: què en sabem i on volem arribar? Presentació de la pràctica del cineclubisme. Publiquem un post al mur del Padlet per mobilitzar els coneixements previs. Després cerquem informació i presentem l'explicació sobre la pràctica del cineclubisme. Finalment, compartim que s'iniciarà un cineclub al centre.	<ul style="list-style-type: none"> • Professorat Activar els coneixements previs de l'alumnat, despertar la seva curiositat, oferir aspectes teòrics i gestionar l'aula. • Alumnat Actitud d'escolta i participativa. 	1h	<ul style="list-style-type: none"> • Professorat Pissarra, ordinador amb accés a Internet. • Alumnat Material escolar (bolígraf, fulls), ordinador amb accés a Internet i Dossier d'activitats. 	<ul style="list-style-type: none"> • Treball per parelles • Grup classe • Treball individual 	
S2 El cinema té història pròpia: primera part Descobrim la història del cinema. Anàlitzem la invenció del cinema des dels artistes prehistòrics, passant pel precinema, i fins a arribar al cinema sonor. Per aconseguir-ho, combinem l'explicació, els materials audiovisuals i les pràctiques educatives on l'alumnat n'és el protagonista.	<ul style="list-style-type: none"> • Professorat Oferir referents a l'alumnat, aspectes teòrics i seguiment durant la realització d'activitats. • Alumnat Actitud d'escolta, proactiva i participativa. 	1h	<ul style="list-style-type: none"> • Professorat Ordinador amb accés a Internet; material audiovisual; llanterna; <i>zoòtrops</i> i tires de cartolina blanca. • Alumnat Material escolar (bolígraf, fulls, retoladors de colors); ordinador amb accés a Internet i Dossier d'activitats. 	<ul style="list-style-type: none"> • Grup classe • Treball per parelles • Grups de quatre membres 	
S3 El cinema té història pròpia: segona part Continuem descobrint la història del cinema.	<ul style="list-style-type: none"> • Professorat Oferir referents a l'alumnat, aspectes teòrics i seguiment durant la realització d'activitats. • Alumnat Actitud d'escolta, proactiva i participativa. 	1h	<ul style="list-style-type: none"> • Professorat Ordinador amb accés a Internet; material audiovisual (Vídeo història del cinema per a nens; <i>Viatge a la Lluna</i> de Georges Méliès; <i>Una tarda al circ</i> d'Edward Buzzell) • Alumnat Material escolar (bolígraf, fulls, auriculars); ordinador amb accés a Internet i Dossier d'activitats. 	<ul style="list-style-type: none"> • Grup classe • Treball per parelles • Grups de quatre membres • Treball individual 	

⁵ En l'annex 3 s'inclou el dossier per a l'alumnat que presenta mostres d'activitats per realitzar en cadascuna de les sessions dedicades a les activitats preliminars.

S4	El cinema i el vocabulari que l'acompanya Primer contacte amb el vocabulari del món cinematogràfic.	<ul style="list-style-type: none"> • Professorat Oferir aspectes teòrics i seguiment durant la realització d'activitats; estimular la participació de l'alumnat • Alumnat Actitud d'escolta, proactiva i participativa. 	1h	<ul style="list-style-type: none"> • Professorat Pissarra, ordinador amb accés a Internet. • Alumnat Material escolar (bolígraf, fulls), ordinador amb accés a Internet i Dossier d'activitats. 	<ul style="list-style-type: none"> • Grup classe • Treball per parelles • Treball individual
S5	El cinema té un llenguatge i unes tècniques pròpies Primer contacte amb el llenguatge i les tècniques audiovisuals, treballarem els moviments de la càmera.	<ul style="list-style-type: none"> • Professorat Oferir aspectes teòrics i seguiment durant la realització d'activitats; estimular la participació de l'alumnat • Alumnat Actitud d'escolta, proactiva i participativa. 	1h	<ul style="list-style-type: none"> • Professorat Pissarra, ordinador amb accés a Internet. • Alumnat Material escolar (bolígraf, fulls), ordinador amb accés a Internet, telèfon mòbil i Dossier d'activitats. 	<ul style="list-style-type: none"> • Grup classe • Treball per parelles • Grups de quatre membres
S6	Charlie i la fàbrica de xocolata, la pel·lícula que ens acompanyarà aquest trimestre Introduïm la pel·lícula que ens acompanyarà aquest trimestre.	<ul style="list-style-type: none"> • Professorat Oferir seguiment durant la realització d'activitats; estimular la participació de l'alumnat. • Alumnat Actitud proactiva i participativa. 	1h	<ul style="list-style-type: none"> • Professorat Pissarra, ordinador amb accés a Internet. • Alumnat Material escolar (bolígraf, fulls), ordinador amb accés a Internet i Dossier d'activitats. 	<ul style="list-style-type: none"> • Grup classe • Treball per parelles • Treball individual

El visionament de la pel·lícula

Taula 11: El visionament de la pel·lícula

Activitat	Relacions interactives	Temps	Recursos materials	Organització social d'aula	Comentaris
S1 S2 S3 Tres, dos, un... Encetem el cineclub de l'INS Terra Alta El visionament de l'obra cinematogràfica.	<ul style="list-style-type: none"> • Professorat Oferir aspectes teòrics i despertar la curiositat. Així com, aplicar tècniques de gestió d'aula. • Bibliotecaris Oferir aspectes teòrics. • Alumnat Actitud d'escolta i participativa. 	3h	<ul style="list-style-type: none"> • Professorat Ordinador • Alumnat material escolar (bolígrafs, fulls) 	• Grup classe	Durant la projecció de la pel·lícula es faran les interrupcions oportunes. D'aquesta manera, l'alumnat es fixarà en diferents aspectes del film.

El taller per als alumnes i les seves famílies

La taula següent presenta el taller destinat als alumnes i les seves famílies que està relacionat amb una de les temàtiques que es desprèn de *Charlie i la fàbrica de xocolata* (Burton, 2005). En concret aquesta sessió organitzada fora de l'horari lectiu focalitza l'atenció en les actituds dels infants i les relacions paternofiliials. D'aquesta

manera, entorn d'aquest tema s'ofereix una activitat educativa que parteix d'escenes de la pel·lícula visualitzada amb l'objectiu de presentar recursos i exercicis per millorar la comunicació entre els adolescents del centre i els seus pares.

Taula 12: Taller per als alumnes i les seves famílies sobre un dels temes de la pel·lícula

Activitat	Relacions interactives	Temps	Recursos materials	Organització social d'aula	Comentaris
<p>Comuniquem-nos! Taller Taller conjunt entre els adolescents i les seves famílies. Aquesta sessió té com a objectiu millorar la comunicació entre els fills i les seves famílies. Per aconseguir-ho, es combina la conferència amb activitats participatives per treballar l'empatia, la gestió de conflictes, la negociació de normes, etc.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Docents i Administració local Guiar la conferència, oferir recursos i referents als participants. Proposar activitats motivadores i fomentar la participació. • Participants Actitud d'escolta i participativa. 	1:30h.	<ul style="list-style-type: none"> • Docents i Administració local Pissarra, ordinador amb accés a Internet. Material escolar (bolígrafs, fulls). 	<ul style="list-style-type: none"> • Grup • Activitats per parelles • Activitats en grups de quatre membres 	

7.3. Annex 3: Dossier per a l'alumnat

Activitats preliminars

Sessió 1 El cineclubisme: què en sabem i on volem arribar?

- Què en sabem sobre el cineclubisme? En parelles, feu una aportació al *Padlet* amb tot el que sapigieu sobre aquesta pràctica.
  - Què és un cineclub?
  - Què creus que és un cineclub?
  - Heu assistit a algun cineclub?
  - Qui t'ha ensenyat que és el cineclubisme?
- Fem una mica de recerca a internet! En parelles, introduïu al cercador de Google les següents paraules:
  - Cineclubisme
  - Cineclub
  - Història del cineclubismeCreeu una pluja d'idees amb la informació que heu trobat a Internet. Després ho compartim amb els companys.
- Què creus que t'aportarà el cineclub que encetarem a l'institut? Raona la teva resposta.

Sessió 2 El cinema té història pròpia: primera part

- Què en sabem sobre la història del cinema? En parelles, feu una aportació al *Padlet* amb tot el que sapigieu sobre la invenció del cinema.
- Imaginem que tenim la capacitat de viatjar en el temps i ens taslladem als moments en què s'origina el cinema i tenim l'oportunitat d'experimentar amb els enginyers que acompanyen aquest invent.
- Taller 1: Els primers orígens

Experimentem amb la llum, les ombres i els efectes que ocasionen. Us animeu a fer un taller d'ombres xineses?

Amb les mans crearem ombres que ens recordin a formes d'animals. En parelles, pensareu una forma i la presentareu a la classe. Els companys han de descobrir de quin animal es tracta.

- Taller 2: Les joguines òptiques (Breu i Ambrós, 2007, p.123)

Experimentem amb els *zoòtrops*. Us animeu a provar aquesta joguina òptica?

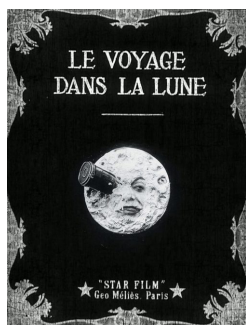
En grups de quatre, penseu una figura i dibuixeu-la en diverses fases del moviment en una tira de cartolina.

Un cop tinguem les tires dibuixades, les posarem dins del *zoòtrop*. Es mou la figura que heu dibuixat?

Sessió 3 El cinema té història pròpia: segona part

- Continuem descobrint la història del cinema...

- Taller 3: Els trucs cinematogràfics

Visualitzem *Viatge a la Lluna* de Georges Méliès.

Font: Star Film Company (Productora) i Georges Méliès (Director). (2011). *El viatge a la luna* [DVD]. Valladolid : Divisa.

George Meliès, com un enginyós mac utilitza diversos trucs en aquest film. Us atreviu a desvetllar-los? En parelles, detecteu aquests trucs cinematogràfics.

- Taller 4: El pas al cinema sonor

Visualitzem algunes escenes d'*Una tarda al circ* d'Edward Buzzell.

Font: MGM (Productora), i Edward Buzzell (Director).(2004).
Una tarde en el circo [DVD]. Madrid: Warner Bros.

Aquesta pel·lícula és un dels primers referents audiovisuals que marquen el pas cap al cinema sonor (Breu i Ambrós, 2007, p.123). Us atreviu a experimentar amb el so? En grups de quatre membres, cerqueu altres peces musicals per canviar la banda sonora d'aquest film. Raoneu les vostres eleccions.

Després ho compartim amb els companys.

- Reflexionem! Quin moment o moments de la història del cinema t'ha cridat més l'atenció? Justifica la teva resposta.

Després ho compartim amb els companys.

Sessió 4 El cinema i el vocabulari que l'acompanya

- El joc del vocabulari cinematogràfic! Us animeu a definir mots propis del vocabulari del món del cinema?

Per parelles, agafeu una fitxa del sobre i escriviu una definició del mot que us ha tocat.

Cliqueu sobre la imatge per escriure les definicions en un document compartit.

Un cop redactada la definició, cerqueu a Internet el mot que us ha tocat i copieu la definició que heu trobat. Coincideixen totes dues definicions?

- Analitzeu atentament el següent requadre. Sabeu com s'anomena aquest conjunt d'informació sobre una pel·lícula?

- Títol original: Matilda
- Direcció: Danny DeVito
- Guió: Nicholas Kazan; Robin Swicord. Basada en *Matilda* de Roald Dahl
- Productors: Danny DeVito; Licky Dahl; Michael Shamberg; Stacey Sher
- Productors executius: Martin Bregman, Michael Peyser
- Director de fotografia: Stefan Czapsky
- Muntatge: Lynzee Klingman; Brent White
- Música: David Newman
- Efectes visuals: Donald Elliott; Cory Faucher; Louie Lantieri; Matt McDonnell; Dan Ossello; Tom Pahk; Tom Tokunaga
- País: Els Estats Units
- Any: 1996
- Productora: TriStar Pictures; Universal Pictures
- Durada: 98 minuts
- Intèrprets: Mara Wilson (Matilda); Danny DeVito (Harry Wormwood); Rhea Perlman (Zinnia Wormwood); Embeth Davidtz (Jennifer Miel); Pam Ferris (Agatha Trunchbull)

- Ara que ja sabeu a què fa referència el requadre anterior. Us animeu a completar la inacabada fitxa tècnica d'*El meu veí Totoro*?
En parelles, cerqueu la informació que falta en aquesta fitxa tècnica.

- Títol original: ??
- Direcció: Hayao Miyazaki
- Guió: ??
- Productors: Isao Takahata; Toshio Suzuki; Toru Hara
- Productors executius: Yasuyoshi Tokuma; Rick Dempsey
- Director de fotografia: Mark Henley
- Muntatge: Takeshi Seyama
- Música: Joe Hisaishi
- País: ??
- Any: ??
- Productora: ??
- Durada: 98 minuts
- Personatges: ??

- Reflexionem! Quins mots connectats amb el món del cinema has après avui?

Sessió 5 El cinema té un llenguatge i unes tècniques pròpies

- Els següents mots fan referència a diversos moviments de la càmera. Us atreviu a explicar les característiques de cadascun d'aquests moviments? En parelles, expliqueu breument aquests moviments.

- Sortim al pati a experimentar els moviments de la càmera! Dividim la classe en quatre grups de quatre membres. Cada equip s'encarrega de fer un breu vídeo utilitzant un moviment de la càmera concret.

Després cada grup comparteix amb els companys el material audiovisual i explica la seva experiència.

Sessió 6 *Charlie i la fàbrica de xocolata*, la pel·lícula que ens acompanyarà aquest trimestre

- Aquest és el cartell de *Charlie i la fàbrica de xocolata*, la pel·lícula que visualitzarem i que ens acompanyarà durant aquest trimestre

Abans de veure el film, a partir dels diversos elements que inclou aquest cartell (títol, personatges, paisatge...) t'atreveixes a respondre les següents preguntes?

De què creus que tracta aquesta pel·lícula?

On creus que passa la història?

Qui creus que és en Charlie?

Et suggereix alguna cosa més aquest cartell?

Compartim les respostes amb els companys.

- Abans de la projecció també analitzarem la informació tècnica d'aquesta adaptació cinematogràfica. Per aconseguir-ho us animeu a completar la següent fitxa tècnica? En parelles, cerqueu la informació que falta en aquesta fitxa tècnica.

- Títol original: ??
- Direcció: ??
- Guió: ??
- Productors: Richard D. Zanuck i Brad Grey
- Productors executius: Patrick McCormick; Felicity Dahl; Michael Siegel; Graham Burke i Bruce Berman.
- Director de fotografia: Philippe Rousselot
- Muntatge: Chris Lebenzon
- Música: ??
- Efectes visuals: Nick Davis
- País: ??
- Any: 2005
- Productora: ??
- Durada: 115 minuts
- Intèrprets: ??

Activitats interdisciplinàries entorn de la pel·lícula: les activitats de l'àmbit lingüístic

Sessió 1 Què en sabem de la història?

Ara que ja hem visualitzat la pel·lícula recuperem l'activitat que havíem realitzat durant la sessió 6 en les activitats prèvies a la projecció del film.

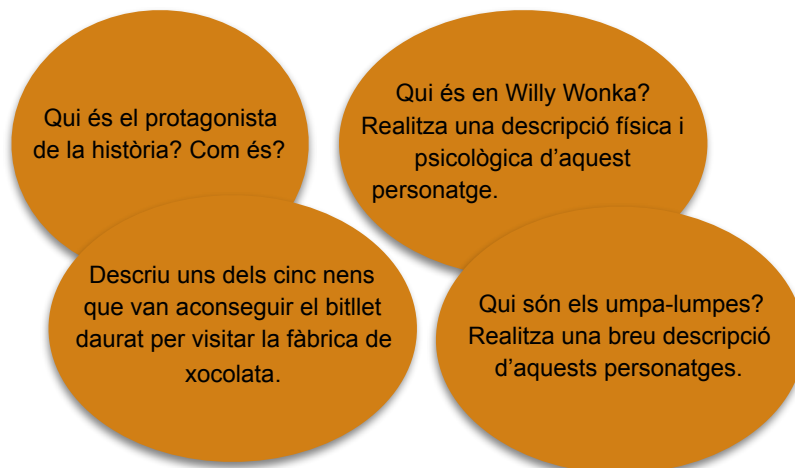
- Després de visualitzar aquesta adaptació cinematogràfica, encaixen les deduccions que havies realitzat amb el que ens presenta la pel·lícula?

Compartim la resposta amb els companys.

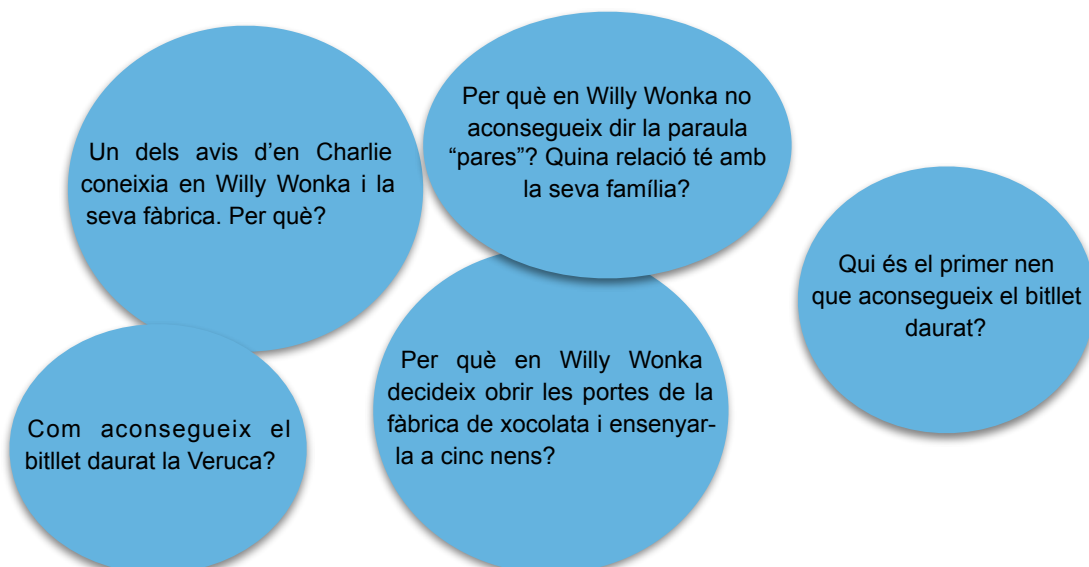
- Què en sabem sobre aquesta història?, un joc ple de qüestions sobre els personatges i la història que ens condueix cap a la reflexió. Aquest joc disposa de tres caixes, cadascuna d'aquestes conté qüestions de diferents tipus. La caixa taronja inclou preguntes relacionades amb els personatges; la blava presenta qüestions sobre la història, i la verda preguntes per reflexionar. Per parelles, agafeu dues fitxes de cadascuna de les caixes. Responen les preguntes en el document de text compartit al Drive.

Després posem en comú les diverses respostes. D'aquesta manera, anirem treballant diversos aspectes relacionats amb la història de la pel·lícula que hem visualitzat.

Qüestions sobre els personatges

Qüestions sobre la història

Com queda desqualificada del gran premi la Violet, la nena que menja constantment xiclet?

En Charlie és l'últim nen que aconsegueix el bitllet daurat. Després de quan intents l'aconsegueix? Com pot comprar la tauleta de xocolata que conté el bitllet?

Qüestions per reflexionar

Abans d'entrar a la fàbrica anem coneixent els diferents nens que han localitzat els bitllets daurats i, per tant, ja se'ns anticipa l'actitud de cadascun dels personatges. Després quan arriba el gran dia i entren a la fàbrica continuem observant aquesta actitud. Quina actitud té la Veruca? Com reacciona el seu pare davant d'aquesta actitud? Creieu que és una actitud adequada? Justifiqueu la resposta.

En Mike Teavee és el nen que dedica la major part del dia a mirar la televisió i a jugar a videojocs. Quan estan dins de la fàbrica i en Willy Wonka els proposa que s'ho passin bé, aquest personatge trenca violetament una carabassa de caramel. Què en penseu d'aquesta manera de gaudir?

Sessió 2 Narracions i més narracions

En aquesta pel·lícula s'inclouen diverses narracions. A partir de la visualització de diferents escenes extraurem algunes de característiques dels textos narratius.

Visualitzem l'escena en què l'avi Joe li explica a en Charlie la història del príncep indi Pondicherry.

Font: Village Roadshow Pictures, The Zanuch Company, Plan B Entertainment (Productores), i Tim Burton (Director). (2005). *Charlie i la fàbrica de xocolata* [DVD]. Madrid: Warner Bros.

Escena: min.8:06-9:47

- Resumeix breument les diferents parts de la història: plantejament, nus i desenllaç.

Visualitzem aquesta escena i ens fixem en la veu en off que comença a explicar la història.

Font: Village Roadshow Pictures, The Zanuch Company, Plan B Entertainment (Productores), i Tim Burton (Director). (2005). *Charlie i la fàbrica de xocolata* [DVD]. Madrid: Warner Bros.

Escena: min. 4:12- 4:54

- Quin punt de vista adquireix el narrador? Justifica la teva resposta.

Visualitzem la següent escena:

Font: Village Roadshow Pictures, The Zanuch Company, Plan B Entertainment (Productores), i Tim Burton (Director). (2005). *Charlie i la fàbrica de xocolata* [DVD]. Madrid: Warner Bros.

Escena: min. 44:33-48:42

- A qui se'ns presenta en aquesta escena de la pel·lícula?
- Com són aquests personatges?

Sessió 3 Saps d'on provenen els caramels de fresa?

- Visualitzem la següent escena:

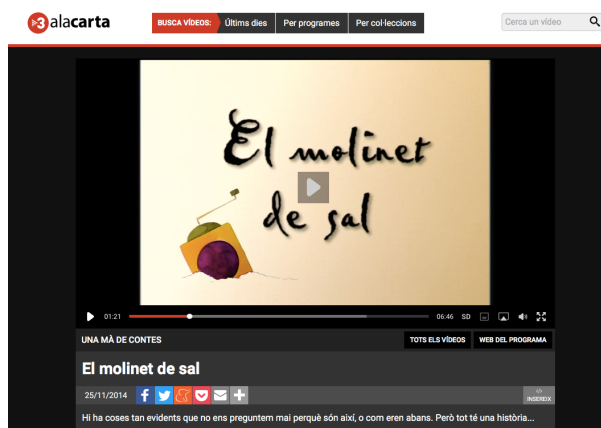
Font: Village Roadshow Pictures, The Zanuch Company, Plan B Entertainment (Productores), i Tim Burton (Director). (2005). *Charlie i la fàbrica de xocolata* [DVD]. Madrid: Warner Bros.

Escena: min. 1:20:43-1:21:37

-L'origen de quina llaminadura típica de les fires es presenta en aquesta part de la pel·lícula?

Els contes sovint també presenten l'explicació imaginària d'aspectes de la nostra realitat. Per exemple, *El molinet de la sal*, un conte tradicional català, explica l'origen d'un aspecte natural.

Visualitzem el vídeo creat per Una mà de contes on se'ns narra aquesta història.

FONT: Una mà de contes. (2014, novembre 25) *El molinet de sal*. [vídeo].

Recuperat de <https://www.ccma.cat/tv3/alacarta/programa/El-molinet-de-sal/video/851999/>

- Quin origen ens explica aquest conte tradicional?

Vosaltres sabeu d'on provenen els caramels de fresa? En grups de quatre membres, creeu una explicació imaginària per presentar l'origen d'aquesta lllaminadura.

Instruccions

- Redactar el text i crear dibuixos per explicar aquest origen imaginari.
- Gravar un breu vídeo que inclogui aquesta explicació. El vídeo ha de tenir dibuixos o imatges i l'explicació s'ha d'incloure en veu en off.

Recordeu...

- L'explicació ha de sorgir de la interacció entre els diferents membres de l'equip.
- Redacteu una pluja d'idees i dibuixeu un esbós per organitzar el text i els dibuixos definitius.

Cada equip ens resumeix la seva explicació imaginària. Després projectem els vídeos a l'aula.

Sessió 4 Som inventors de lllaminadures!

- Visualitzem l'escena que ens presenta l'espai més important de tota la fàbrica de Willy Wonka: la sala dels invents!

Font: Village Roadshow Pictures, The Zanuch Company, Plan B Entertainment (Productores), i Tim Burton (Director). (2005). *Charlie i la fàbrica de xocolata* [DVD]. Madrid: Warner Bros.

Escena: min.1:01:01-1:06:18

Respon les següents preguntes:

- Quina és la funció d'aquesta sala?
- Quina de les lllaminadures que apareixen et sembla més curiosa? Per què?

Imaginem que en Willy Wonka ens obre les portes de la fàbrica de xocolata i ens repta a crear noves l·laminadures. Us atreviu a convertir-vos en inventors de l·laminadures? En grups de quatre creeu una nova l·laminadura per a la fàbrica de xocolata d'en Wonka. Escriviu un text i feu un dibuix per presentar la vostra invenci3.

Recordeu...

- Aquesta invenci3 requereix la col·laboraci3 entre els diversos membres de l'equip.
- Abans de començar a redactar, creeu un esquema per organitzar les idees que contindrà el text.
- Abans de fer el dibuix definitiu, creeu un esb3s.

Un cop tinguem la nova l·laminadura, com fa en Willy Wonka amb els nens i les seves famílies, presentem les propostes als companys de classe.

Deixem una estona per organitzar-nos i presentem les idees!

Recordeu...

- Tots els membres del grup han de participar de la intervenci3 oral.
- Per organitzar la intervenci3 oral prepareu un esquema amb les idees principals.
- Podeu fer una presentaci3 en suport digital per incloure els dibuixos de l'invent.

Despr3s de conèixer els diferents invents, quina l·laminadura et sembla m3s curiosa? Justifica la teva resposta.

Sessi3 5 La pel·lícula està basada en una novel·la! Investiguem-ho!

La pel·lícula que hem visualitzat està basada en una novel·la. Sabeu quina és? Investiguem-ho!

En parelles, cerqueu a Internet informaci3 sobre aquesta adaptaci3 cinematogràfica, la novel·la en què es basa i el seu autor. Les preguntes següents us poden ajudar a planificar aquesta recerca.

- En quin llibre es basa aquesta pel·lícula?
- Qui és el seu autor?
- Quines altres obres ha publicat aquest autor?

Posem en comú la informaci3 que hem recopilat en aquesta recerca.

- Coneixíeu aquesta novel·la?
- Coneixíeu aquest autor?
- Heu llegit alguna obra d'aquest autor?

Ara que ja hem localitzat la novel·la i hem investigat sobre l'autor. Us atreviu a llegir algun fragment d'aquesta obra literària?

Fragment 1

I quin homenet m3s extraordinari que era!

Al cap portava un barret de copa negra.

Portava un frac fet d'un vellut color pruna preci3s.

Portava uns pantalons verd botella.

Els guants eren gris perla.

I en una mà portava un bast3 de passeig molt fi amb el puny d'or.

Li cobria la barbeta una petita barba negra punxeguda, molt polida, una barba de boc. I els ulls, els ulls eren meravellosament brillants. Semblava que centellejessin i espurnegessin constantment. Tota la cara, de fet, radiava d'alegria i de rialles.

I oh, quina pinta de llest que tenia! Que espavilat i agut i ple de vida! No parava de fer petits moviments secs amb el cap, decantant-lo d'ací d'allà, i copsant-ho tot amb aquells brillants ulls que centellejaven. Per la rapidesa dels moviments semblava un esquiroi, semblava un vell esquiroi del parc, veloç i espavilat.

- Quin personatge es descriu en aquest fragment?
- Aquesta descripció s'assembla a la presentació que es fa d'aquest personatge a l'adaptació cinematogràfica?

Fragment 2

—Apa, som-hi!—va exclamar el senyor Wonka—. Cuiteu, tots! Seguiu-me a l'altra sala. I no us capfiqueu per August Gloop. Ha de sortir per força amb la bugada. Sempre és així. La part següent del viatge l'hem de fer amb la barca! Ja arriba! Mireu!

Una boira vaporosa s'alçava de l'ample del riu de xocolata calenta; de la boira va aparèixer de sobte una barca rosa d'allò més fantàstica. Era una barca grossa oberta amb la part anterior alta i la part posterior alta (com una barca del temps dels vikings), i era d'un color rosa tan brillant, lluent i centellejant que semblava que estigués tota feta de vidre rosa brillant. De cada costat sortien molts de remes i, mentre la barca s'acostava, els espectadors de la riba van poder veure que els remes els feien anar munions d'umpa-lumpes—almenys deu a cada rem.

—Aquest és el meu iot particular!—va exclamar el senyor Wonka radiant de plaer—. El vaig bastir buidant un enorme bombó bullit! No el trobeu preciós? Mireu com s'acosta tot solcant l'aigua!

La resplendent barca rosa feta d'un bombó bullit lliscava cap ca la riba. Un centenar d'umpa-lumpes es van recolzar sobre els remes i van mirar de fit a fit els visitants. I llavors, inesperadament, per alguna raó que ells devien saber van començar a riure com boigs.

—Què és el que troben tan divertit?—va preguntar Violet Beauregarde.

—Oh! No els facis cap cas!—va cridar el senyor Wonka—. Sempre riuen! Tot ho trobem una broma fabulosa! Salteu a la barca, tots vosaltres! Apa! Afanyeu-vos!

[...]

La barca va accelerar la marxa, riu avall. El riu s'anava fent més estret. Més endavant hi havia una mena de túnel fosc—un gran túnel rodó que semblava un tub enorme—i el riu es ficava directament a dintre el túnel. Igual com la barca!

—A tot rem!—va cridar el senyor Wonka, saltant amunt i agitant el bastó a l'aire—. A tota marxa, endavant!—I amb els umpa-lumpes remant més de pressa que mai la barca es va ficar disparada a dintre aquell túnel fosc com la gola del llop, i tots els passatgers van xisclar d'entusiasme.

—Com poden veure per on van?—va esgaripar Violet Beauregarde enmig de la fosca.

—És impossible saber on van—va cridar el senyor Wonka, morint-se de riure.

Dahl, R. (2004). *Charlie i la fàbrica de xocolata*.(4a ed.). Barcelona: La Magrana. p. 101-105.

- A quina escena de l'adaptació cinematogràfica que hem visualitzat fa referència aquest fragment?
- Comparem aquest fragment de la novel·la i l'escena de pel·lícula. Com a lectors quan llegim aquest fragment què ens ajuda a imaginar-nos aquesta barca? Com se'ns presenta a la pel·lícula aquest gran iot d'en senyor Wonka?

Visualitzem l'escena en què en Charlie acompanya en Willy Wonka a visitar el seu pare.

Font: Village Roadshow Pictures, The Zanuch Company, Plan B Entertainment (Productores), i Tim Burton (Director). (2005). *Charlie i la fàbrica de xocolata* [DVD]. Madrid: Warner Bros.

Escena: min. 1:44:27-1:46:03

- Què guarda el pare d'en Willy Wonka?

A la pel·lícula se'ns presenten diversos articles de diari que tracten sobre la fàbrica de xocolata i el seu excèntric creador, en Willy Wonka.

Llegeix el següent article publicat a La Vanguardia aquest mateix any.

Lacasitos esconde billetes dorados como en 'Charlie y la fábrica de chocolate'

Los compradores deberán encontrar el ticket que da acceso al premio

En **Charlie y la fábrica de chocolate**, la historia de **Roald Dahl**, el peculiar señor **Wonka**, dueño de una maravillosa fábrica de chocolate, ha escondido cinco **billetes de oro en sus chocolatinas**. Quienes los encuentren serán los elegidos para visitar la fábrica. Niños y adultos enloquecen buscando esos 'golden tickets', y Charlie tiene la fortuna de encontrar uno de esos billetes. A partir de ese momento, su vida cambiará para siempre.

Ahora la **empresa Lacasa, fabricante de los Lacasitos, ha decidido simular esa historia** y ha escondido billetes dorados en diez de sus tabletas de chocolate Lacasitos. Los afortunados que encuentren los tickets podrán **visitar la fábrica y tendrán chocolate "hasta que dejen de ser niños"**. De hecho, los ganadores recibirán un envío gigante de chocolate cada año hasta su mayoría de edad.

Esta **campanya finaliza en junio de 2019** pero la empresa española chocolatera cree que se habrán encontrado todos los billetes dorados mucho antes. La visita de la fábrica de Utebo está prevista para el mes de septiembre de este año. A ver quienes serán los Charlies españoles a quienes se les endulce la vida para siempre.

(2019, febrer 21). Lacasitos esconde billetes dorados como en 'Charlie y la fábrica de chocolate'. *La Vanguardia*. Recuperat 21 de maig de 2019. Recuperat de <https://www.lavanguardia.com/comer/al-dia/20190221/46612834368/lacasitos-billetes-dorados-willy-wonka.html>

- Quina connexió té aquest article amb l'adaptació cinematogràfica que hem visualitzat?

Sessió 6 Charlie i la fàbrica de xocolata, podria tenir un nou final!

- Visualitzem l'escena final de la pel·lícula.

Font: Village Roadshow Pictures, The Zanuch Company, Plan B Entertainment (Productores), i Tim Burton (Director). (2005). *Charlie i la fàbrica de xocolata* [DVD]. Madrid: Warner Bros.

Escena: min.1:46:13-1:48:34

Tot i que l'adaptació cinematogràfica ens presenta aquest final, fent recerca sobre Roald Dahl, hem descobert que havia escrit una segona part per a aquesta història que ofereix un altre final. Us atreviu a aportar un final diferent per a la pel·lícula?

En parelles, imagineu un final diferent per a aquesta història.

Recordeu...

- Aquest final ha de sorgir de la interacció entre els membres de la parella.
- Abans de redactar, creeu una pluja d'idees.

Un cop tinguem redactat el text, el publicarem en el Google Sites Els diversos finals possibles de *Charlie i la fàbrica de xocolata*.